

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 1. 7. 2020
COM(2020) 275 final

2020/0137 (NLE)

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

**týkajúce sa odborného vzdelávania a prípravy (OVP) pre udržateľnú
konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť**

{SWD(2020) 123 final}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Návrh odporúčania Rady o odbornom vzdelávaní a príprave (OVP)¹ pre trvalo udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť bol predložený v oznámení Silná sociálna Európa pre spravodlivé transformácie zo 14. januára 2020². Je dôležitou súčasťou prebiehajúceho vykonávania **Európskeho piliera sociálnych práv**, ktorou sa posilňuje zásada č. 1 „Vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie“.

„Spoločná politika v oblasti odborného vzdelávania“, ako sa vymedzuje v Rímskej zmluve, sa začala uplatňovať v roku 2002 spustením kodanského procesu, v rámci ktorého sa spojili členské štáty, sociálni partneri a Komisia, a podporilo ju aj združenie poskytovateľov odborného vzdelávania a prípravy. **Absolventi OVP predstavujú približne polovicu absolventov vyššieho sekundárneho vzdelávania v Európskej únii.** OVP pripravuje mladých ľudí, aby úspešne vstúpili do pracovného života, a naplňa potreby zvyšovania úrovne zručností a získavania nových zručností ľudí v produktívnom veku na viaceré účely: pomôcť zamestnaným ľuďom neustále zlepšovať ich zručnosti, prispôsobiť ich meniacim sa pracovným požiadavkám alebo úspešne zvládať zmeny pracovných miest a nezamestnaným ľuďom pomôcť získať zručnosti potrebné na návrat na trh práce; a vo všeobecnosti posilniť postavenie študentov vedomosťami, zručnosťami a postojmi, aby mohli prosperovať vo svojom profesionálnom, spoločenskom a osobnom rozvoji.

Pandémia ochorenia COVID-19 vážne narušila štandardné činnosti v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy vrátane OVP v celej Európe. Napriek tomu, že členské štáty sa rýchlo preorientovali na digitálne vzdelávanie, opatrenia na zamedzenie šírenia nákazy a následná kríza boli skúškou pre odolnosť systému. Situácia v oblasti odborného vzdelávania a prípravy sa ešte zhoršila tým, že vo väčšine odvetví bola praktická odborná príprava vo forme učenia sa prácou a učňovskej prípravy pozastavená³.

Oživenie hospodárstva po kríze spôsobenej ochorením COVID-19 ponúka príležitosť urýchliť reformy v oblasti odborného vzdelávania a prípravy a posilniť jeho odolnosť, najmä prostredníctvom digitalizácie vzdelávacích ponúk a metód a aktívnejšieho prispôsobenia sa meniacim sa potrebám trhu práce. To zahŕňa venovanie pozornosti potrebe zabezpečiť prístup k digitálnym nástrojom a technológiám pre každého študenta, učiteľa a školiteľa, ako aj vhodné usmernenia. Digitálne nástroje, ako sú simulátory, virtuálna a rozšírená realita, majú potenciál zvýšiť dostupnosť a efektívnosť odbornej prípravy, najmä pre malé a stredné podniky poskytujúce učňovské miesta. V tejto súvislosti môžu dôležitú úlohu zohrávať aj strediská medzipodnikovej odbornej prípravy a centrá excelentnosti OVP.

Očakáva sa, že pandémia spôsobí najhlbšiu recesiu v histórii EÚ a pre mladých ľudí, ktorí

¹ Zamýšľaným cieľom odborného vzdelávania a prípravy je vybaviť mladých ľudí a dospelých znalosťami, know-how, zručnosťami a/alebo kompetenciami, ktoré sú potrebné v konkrétnych povolaniach alebo vo všeobecnosti na trhu práce a ktoré je možné získať formálne, ako aj neformálne na všetkých úrovniach európskeho kvalifikačného rámca vrátane terciárneho stupňa.

² Oznámenie Komisie Silná sociálna Európa pre spravodlivé transformácie, COM(2020) 14 final.

³

https://www.cedefop.europa.eu/files/cedefop_community_apprenticeship_experts_synthesis_how_are_european_countries_managing_apprenticeships_to_respond_to_the_coronavirus_crisis.pdf.

momentálne vstupujú na trh práce, bude ťažšie nájsť si prvé zamestnanie⁴. Na základe skúseností z predchádzajúcich kríz možno predpokladať, že mladí ľudia budú opäť najviac zasiahnutí. Pre obnovu po kríze spôsobenej ochorením COVID-19 je preto kľúčové ďalšie posilnenie systémov OVP. Ukázalo sa totiž, že v predchádzajúcej hospodárskej a finančnej kríze boli odborné vzdelávanie a príprava zásadné pri podpore zamestnanosti mladých ľudí. Najmä učňovská príprava, učenie sa pracou, ale aj krátkodobé programy OVP zamerané na nezamestnaných ľudí sa ukázali ako cesta k vyššej zamestnateľnosti a ľahšiemu prístupu na trh práce alebo k návratu na trh práce⁵. Tento návrh prispeje ku kvalitným ponukám, najmä učňovskej prípravy a iných programov odbornej prípravy v rámci **záruky pre mladých ľudí**, a to tak, že sa zabezpečí ich relevantnosť pre trh práce, digitalizácia a environmentálna udržateľnosť odborného vzdelávania a prípravy. Vyzýva sa v ňom aj na posilnenie podpory učňovskej prípravy a Európskeho združenia učňovskej prípravy s cieľom obnoviť a podporiť záväzok ku kvalitným a efektívnym príležitostiam na učňovskú prípravu.

Modernizácia systémov OVP je takisto opodstatnená, keďže **svet práce a zručností sa mení**. Prebiehajúci vývoj, ako napríklad automatizácia a digitalizácia výroby a služieb, naďalej pretvárajú trhy práce. Okrem toho širšia dvojité transformácia na **digitálnejšie a ekologickejšie hospodárstvo** si bude vyžadovať prispôbenie OVP tak, aby sa jeho študentom umožnilo získať zručnosti potrebné na zelenú a digitálnu transformáciu, pričom sa zároveň opätovne potvrdí a posilní ústredná úloha OVP v **nepretržitom procese celoživotného vzdelávania**. V tejto súvislosti je mimoriadne dôležité aj prierezové vzdelávanie, ktoré prepája formálne oddelené alebo paralelné oblasti vzdelávania, ako napríklad sektory zdravia a životného prostredia⁶.

Vzhľadom na to, že rámec politiky pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave a osobitné priority pre OVP v roku 2020 končia, je príležitosť na vymedzenie novej a ambicioznejšej politiky Únie v oblasti OVP, ktorá reaguje na uvedené výzvy. Celkovým cieľom by malo byť modernizovať politiku EÚ v oblasti OVP, aby sa splnili rozsiahle potreby zvyšovania úrovne zručností a získavania nových zručností, ktoré vyplývajú zo spoločnej ambície zvládnuť výzvy 21. storočia, najmä aby sa poskytla podpora pri obnove po pandémie spôsobenej ochorením COVID-19 a pomoc pri budovaní udržateľnejšej, spravodlivejšej a odolnejšej Európskej únie.

Návrh je pevne zakotvený v ďalších pripravovaných politických iniciatívach Komisie, najmä v oznámení Komisie Európsky program v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť⁷, oznámení Podpora zamestnanosti mladých ľudí: most k pracovným miestam pre ďalšiu generáciu⁸, akčnom pláne digitálneho vzdelávania, strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave (ET 2020) a európskom vzdelávacom priestore, ktoré sa vzťahujú na všetky úrovne a typy vzdelávania a odbornej prípravy.

⁴ Európska hospodárska prognóza – jar 2020. Inštitucionálny dokument 125, máj 2020. Európska komisia.

⁵ Mieri zamestnanosti absolventov odborného vzdelávania a prípravy sa postupne zvyšovali zo 73,7 % v roku 2009 na 79,5 % v roku 2018.

⁶ Ako bolo napríklad odporúčané v oznámení z roku 2019 o strategickom prístupe k liekom v životnom prostredí
https://ec.europa.eu/environment/water/water-dangersub/pdf/strategic_approach_pharmaceuticals_env.PDF.

⁷ COM(2020) 274 final.

⁸ COM(2020) 276 final.

- **Rozsah pôsobnosti návrhu**

Cieľom návrhu Komisie na odporúčanie Rady o OVP pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť je obnoviť politiku EÚ v oblasti OVP prostredníctvom:

- a) **modernizácie politiky Únie v oblasti OVP** podporou transformácie na zelené a digitálne hospodárstvo v čase demografických zmien, ako aj vzostupnou konvergenciou vnútroštátnych systémov OVP. Vzhľadom na to, že OVP, a najmä učňovská príprava zohrávajú pri zlepšovaní zamestnatel'nosti kľúčovú úlohu, navrhovaná modernizácia bude rovnako **podporovať zamestnatel'nosť mladých ľudí, ako aj dospelých, ktorí si potrebujú priebežne zvyšovať úroveň zručností a získať nové zručnosti**. Bude to zahŕňať aj intenzívnejšie využívanie digitálnych nástrojov a pokračujúcu digitalizáciu systémov OVP, čo prispeje k zvýšeniu ich odolnosti;
- b) **potvrdenia ústrednej úlohy OVP v nepretržitom procese celoživotného vzdelávania** a jeho silných prepojení so všetkými sektormi vzdelávania a odbornej prípravy, čo si vyžaduje priepustnosť a transparentnosť;
- c) **zjednodušenia procesu európskej spolupráce** v oblasti OVP integráciou a prispôbením nástrojov na zabezpečenie kvality (EQAVET) a flexibility a prispôbeného poskytovania OVP (ECVET);
- d) **zjednodušenia riadenia OVP na úrovni Únie** (čo súvisí s integrovaním súčasných odporúčaní ECVET a EQAVET do tohto návrhu, v dôsledku čoho budú tieto odporúčania zrušené) a vymedzenia pracovných metód, druhov podporných činností na úrovni Únie a monitorovacieho rámca na posúdenie pokroku pri vykonávaní tohto odporúčania v plnom súlade so širším rámcom riadenia v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy.

Pokiaľ ide o opatrenia, ktoré sa majú prijať **na vnútroštátnej úrovni**, ide konkrétne o tieto nové prvky:

- **zdôraznenie kľúčovej úlohy, ktorú zohrávajú systémy OVP pre mladých ľudí** vstupujúcich na trh práce, a doplnenie, že systémy OVP by mali zohrávať rovnako dôležitú úlohu pre dospelých, ktorí si potrebujú priebežne zvyšovať úroveň zručností a získať nové zručnosti;
- **umožnenie väčšej miery samostatnosti poskytovateľom OVP**, aby mohli pohotovo reagovať na výzvy v oblasti zručností, poskytovať programy na rýchle získanie nových zručností a pracovať v úzkom partnerstve so zamestnávateľmi z verejného, ako aj súkromného sektora;
- **modularizácia programov OVP** a ich rozšírenie na vyššie úrovne kvalifikácií a mikrocertifikáty;
- **prepojenie OVP s výhľadovo orientovanými hospodárskymi stratégiami a inovačnými systémami**;
- **podpora centier excelentnosti OVP⁹** (najmä prostredníctvom programu Erasmus+) v spojení so stratégiami pre inteligentnú špecializáciu a poskytovanie inovačných

⁹ Centrá excelentnosti OVP majú byť prvotriednymi referenčnými miestami odbornej prípravy v konkrétnych oblastiach, a to pre počiatočnú odbornú prípravu mladých ľudí, ako aj pre pokračujúce zvyšovanie úrovne zručností a získavanie nových zručností dospelých na základe pružnej a včasnej ponuky odbornej prípravy pre potreby podnikov v oblasti zručností. Pôsobia na miestnej úrovni, sú pevne ukotvené v miestnych inovačných ekosystémoch a klastroch a spájajú široké spektrum miestnych

služieb, ktoré zahŕňajú klastre¹⁰, podnikateľské inkubátory, podporu startupov a šírenie technológií najmä pre malé a stredné podniky (MSP), aby bolo OVP odolné a prispôsobené potrebám, pokiaľ ide o zvýšenú digitalizáciu a digitálnu pripravenosť, a aby sa podporil prechod zo sektorov, ktoré upadajú, na nové rozvíjajúce sa sektory;

- **ukotvenie environmentálnej a sociálnej udržateľnosti** do učebných osnov a organizačného riadenia OVP vrátane prepojenia environmentálneho aspektu s inými oblasťami;
- **zabezpečenie lepšej priepustnosti** medzi systémami vzdelávania a odbornej prípravy;
- v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 **zvýšenie digitálnej pripravenosti inštitúcií OVP** podporou nových vzdelávacích prostredí, nástrojov a pedagogických postupov, najmä tých, ktoré súvisia s digitalizáciou, so zameraním sa na učebné plány a obsah špecifické pre OVP, ako aj prierezové učebné plány a obsah, a zahrnutím aspektu digitalizácie do rámca EQAVET;
- **zvýšenie atraktívnosti OVP** pre študentov a spoločnosti vrátane mikro, malých a stredných podnikov, napr. prostredníctvom internacionalizácie a lepších príležitostí na mobilitu študentov a zamestnancov, ktoré ponúka program Erasmus+ a iné možnosti financovania;
- riešenie **rodovej zaujatosti** a rozhodovania založeného na rodových stereotypoch a podpora rozmanitosti a inkluzívnosti;
- **vymedzenie súboru ukazovateľov a cieľov**, ktoré umožnia kvantitatívne a kvalitatívne monitorovanie výsledkov systémov odborného vzdelávania a prípravy.

Okrem opätovného potvrdenia úlohy tripartitného Poradného výboru pre odbornú prípravu sa v návrhu uvádzajú aj **tieto nové prvky na úrovni EÚ**:

- **poskytovanie podpornej služby** pokrývajúcej rôzne aspekty systémov OVP (napr. učňovská príprava, centrá excelentnosti OVP, ďalšie odborné vzdelávanie a príprava, zabezpečovanie kvality), čím sa spojí riadenie viacerých samostatných podporných štruktúr (sekretariáty EQAVET a ECVET, služby na podporu učňovskej prípravy, pracovné skupiny odborníkov);
- **podpora digitálnej pripravenosti inštitúcií OVP** prostredníctvom posilnenia zavádzania nástroja SELFIE a jeho postupného rozširovania s cieľom zabezpečiť učenie sa prácou¹¹;

partnerov, napríklad poskytovateľov odborného vzdelávania a prípravy, zamestnávateľov, výskumné centrá, rozvojové agentúry a služby zamestnanosti (okrem iného) s cieľom rozvíjať „ekosystémy zručností“, ktoré prispievajú k regionálnemu, hospodárskemu a sociálnemu rozvoju, inováciám a stratégiám pre inteligentnú špecializáciu.

¹⁰ Priemyselné klastre sú skupiny špecializovaných podnikov, často MSP, a iné súvisiace podporné subjekty na mieste, ktoré úzko spolupracujú. V Európe existuje približne 3 000 špecializovaných klastrov, čo predstavuje 54 miliónov pracovných miest. Obnovená stratégia pre priemyselnú politiku EÚ uznáva klastre ako významný nástroj hospodárskeho rozvoja na podporu priemyselných inovácií v teréne.

¹¹ SELFIE (sebareflexia týkajúca sa účinného vzdelávania presadzovaním inovácií prostredníctvom vzdelávacích technológií) je bezplatný, ľahko použiteľný, prispôsobiteľný nástroj, ktorý pomáha školám posúdiť, aká je ich situácia z hľadiska vzdelávania v digitálnom veku. JRC ho navrhlo s cieľom pomôcť školám začleniť digitálne technológie do výučby, učenia a hodnotenia študenta. Môže upozorniť na to, čo funguje dobre, kde sú potrebné zlepšenia a aké by mali byť priority. Nástroj je v súčasnosti k dispozícii v 24 úradných jazykoch Európskej únie, pričom ďalšie jazyky budú časom

- **podpora európskeho OVP ako globálneho referenčného bodu pri rozvoji zručností** a podpora mobility a uznávania odborných kvalifikácií a výsledkov študijných pobytov v zahraničí, a to aj prostredníctvom vypracovania koncepcie spoločných európskych odborných profilov v rámci platformy Europass a, ak je to možné, doplnenia o digitálny obsah OVP;
- **zavedenie procesu partnerského preskúmania zabezpečenia kvality** v OVP s cieľom podporiť vzostupnú konvergenciu v oblasti kvality, transparentnosti a vzájomnej dôvery;

Politické súvislosti

V reakcii na krízu súvisiacu s ochorením COVID-19 Komisia navrhla odvážny a komplexný **plán na nápravu škôd a prípravu budúcnosti pre ďalšie generácie**. V pláne sa prezentuje spôsob, ako naštartovať európske hospodárstvo, chrániť a vytvárať pracovné miesta, posilniť jeho zelenú a digitálnu transformáciu, ako aj dosiahnuť, aby bolo spravodlivejšie, odolnejšie a udržateľnejšie pre budúce generácie. Plán zdôrazňuje, že zlepšenie a prispôsobenie zručností, vedomostí a kompetencií sa stalo ešte dôležitejším.

Prostredníctvom nástroja Next Generation EU¹² sa na finančných trhoch v rokoch 2021 – 2024 získajú nové finančné prostriedky na financovanie nedávno navrhnutého **Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti**¹³ a **REACT-EU**¹⁴. Súčasťou oboch programov budú investície do **zručností, vzdelávania a odbornej prípravy**, ktoré budú tvoriť základ zelenej, digitálnej a odolnej obnovy. Komisia upravila aj svoje návrhy týkajúce sa budúceho Európskeho sociálneho fondu plus, aby ešte viac podporila **opatrenia zamerané na zamestnanosť mladých ľudí a vzdelávanie a zručnosti**.

V rámci stratégie obnovy Komisia takisto navrhla, aby sa poskytli značné dodatočné finančné prostriedky vo výške 30 miliárd EUR na **Fond na spravodlivú transformáciu**, čím sa celková suma zvýši na 40 miliárd EUR. Tieto finančné prostriedky sa použijú na zmiernenie sociálno-ekonomických vplyvov prechodu ku klimatickej neutralite v najviac postihnutých regiónoch, napríklad podporou rekvalifikácie pracovníkov, pomocou pre MSP na vytváranie nových hospodárskych príležitostí a investovaním do prechodu na čistú energiu a do obehového hospodárstva¹⁵.

Je to prepojené s **európskou zelenou dohodou** – novou stratégiou rastu EÚ, ktorej cieľom je transformovať EÚ na spravodlivú a prosperujúcu spoločnosť s modernou a konkurencieschopnou ekonomikou, ktorá efektívne využíva zdroje a ktorá bude mať do roku 2050 nulovú bilanciu emisií skleníkových plynov, pričom jej rast nebude závisieť od využívania zdrojov. Investície do **väčšej obehovosti hospodárstva**¹⁶ majú potenciál pomôcť EÚ znížiť svoju závislosť od externých dodávateľov a zvýšiť jej odolnosť voči globálnym problémom s dodávkou. Nadchádzajúca **vlna obnovy** bude zameraná na vytváranie pracovných miest v oblasti stavebníctva, obnovy budov a v iných odvetviach s vysokým

pridané. V rámci SELFIE sa anonymne zhromažďujú názory študentov, učiteľov a vedúcich pracovníkov škôl na to, ako sa používajú technológie v ich školách. Robí sa to prostredníctvom stručných tvrdení a otázok a jednoduchej stupnice súhlasu od 1 do 5. Tvrdenia sa týkajú oblastí, ako je vedenie, infraštruktúra, odborná príprava učiteľov a digitálna kompetencia študentov. Výsledky sebahodnotenia možno použiť strategicky na úrovni systému alebo na inštitucionálnej úrovni na prijatie následných opatrení na budovanie kapacít a investície do infraštruktúry v súlade so zistenými medzerami.

¹² COM(2020) 456 final.

¹³ COM(2020) 408 final.

¹⁴ COM(2020) 451 final.

¹⁵ COM(2020) 442 final.

¹⁶ COM(2020) 98 final.

podielom manuálnej práce¹⁷. Transformácie v týchto oblastiach vedú k zvýšenej potrebe v oblasti získavania nových zručností a zvyšovania úrovne zručností. Programy OVP môžu zohrávať kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní týchto zručností a pravdepodobne zohrávajú dôležitú úlohu aj pri plnení iných iniciatív v rámci európskej zelenej dohody¹⁸.

Komisia prijala aj **novú priemyselnú stratégiu pre Európu**¹⁹ s cieľom riešiť dvojitzú zelenú a digitálnu transformáciu. Vyzýva na prijatie ráznych opatrení zameraných na to, aby sa celoživotné vzdelávanie stalo realitou pre všetkých, a aby sa zabezpečilo, že vzdelávanie a odborná príprava udržiavajú krok s dvojitzou transformáciou. Stratégia rovnako vyzýva poskytovateľov vysokoškolského vzdelávania a OVP, aby pre trh práce zabezpečovali viac vedcov, inžinierov a technických pracovníkov. V **stratégii pre MSP pre udržateľnú a digitálnu Európu** sa takisto zdôrazňuje, že čoraz viac MSP má problém nájsť potrebné zručnosti, ako aj skutočnosť, že dostupnosť kvalifikovaných pracovníkov alebo skúsených manažérov je pre štvrtinu MSP v Európskej únii naďalej najväčším problémom²⁰. OVP majú osobitný význam pre MSP, keďže zabezpečujú, aby ich pracovná sila mala zručnosti potrebné na trhu práce.

Príležitosti a výzvy prebiehajúcej digitálnej transformácie a politická reakcia Európy boli načrtnuté v stratégii **Utváranie digitálnej budúcnosti Európy**, v ktorej sa zdôrazňuje potreba investovať do vzdelávania a odbornej prípravy a digitálnych zručností všetkých Európanov pri zohľadnení prijatej **stratégie pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025**²¹.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Podľa článku 166 ods. 1 ZFEÚ Únia uskutočňuje politiku odborného vzdelávania, ktorá podporuje a dopĺňa činnosť členských štátov pri plnom rešpektovaní zodpovednosti členských štátov za obsah a organizáciu odborného vzdelávania. Cieľom činnosti Únie podľa článku 166 ods. 2 ZFEÚ je:

- uľahčenie adaptácie na priemyselné zmeny, najmä odborným vzdelávaním a rekvalifikáciou,
- zlepšenie počiatočného a ďalšieho odborného vzdelávania z perspektívy celoživotného vzdelávania s cieľom uľahčenia profesijného začlenenia a opätovného začlenenia do trhu práce,
- uľahčenie prístupu k odbornému vzdelávaniu a podpora mobility inštruktorov a tých, ktorí sa zúčastňujú na odbornej príprave, najmä mladých ľudí,

¹⁷ COM(2020) 456 final.

¹⁸ Napríklad v Stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 [COM(2020) 380 final] sa zdôrazňuje kľúčová úloha zručností pri prechode na zelenú ekonomiku a v boji proti strate biodiverzity so zameraním na odbornú prípravu a rekvalifikáciu pracovných síl v širokej škále odvetví. Prispeje to aj k budúcemu akčnému plánu nulového znečistenia ovzdušia, vody a pôdy, kde je dôležité spojiť vzdelávanie a zručnosti z rôznych oblastí, napríklad v oblasti životného prostredia a zdravia, s cieľom riešiť tieto čoraz viac prierezové výzvy. V stratégii „z farmy na stôl“ [COM(2020) 381 final], ktorej cieľom je zmeniť spôsob, akým sa naše potraviny vyrábajú a dodávajú na naše stoly, sa tiež uznáva kľúčová úloha vedomostí a usmernení na podporu transformácie.

¹⁹ COM(2020) 102 final.

²⁰ COM(2020) 103 final.

²¹ Oznámenie Komisie Únia rovnosti: stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025, COM/2020/152 final.

- stimulovanie spolupráce medzi vzdelávacími a školiacimi zariadeniami a podnikmi,
- rozvíjanie výmeny informácií a skúseností v spoločných otázkach, ktoré sa týkajú systémov odborného vzdelávania členských štátov.

Podľa článku 165 ods. 1 ZFEÚ Únia prispieva k rozvoju kvalitného vzdelávania podporovaním spolupráce medzi členskými štátmi a, ak je to potrebné, podporovaním a doplňovaním činnosti členských štátov pri plnom rešpektovaní ich zodpovednosti za obsah výučby a organizáciu vzdelávacích systémov. Cieľom činnosti Únie podľa druhej a štvrtej zarážky článku 165 ods. 2 ZFEÚ je:

- podpora mobility študentov a učiteľov, medzi iným podporou akademického uznávania diplomov a započítaním času štúdia,
- rozvoj výmeny informácií a skúseností v otázkach, ktoré sú spoločné vzdelávacím systémom členských štátov.

• **Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)**

EÚ je vo svojej práci na rozvíjaní kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy a pri vykonávaní politiky odbornej prípravy zodpovedná za podporu spolupráce medzi členskými štátmi a v prípade potreby za podporu a dopĺňanie ich činnosti.

Kvalita a konvergencia systémov OVP je základom voľného pohybu osôb, tovaru a služieb, odolnosti pracovnej sily EÚ a napokon aj úspešného vnútorného trhu, a preto je možné ich riešiť iba na európskej úrovni.

V článku 166 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa stanovuje, že Únia uskutočňuje politiku odborného vzdelávania, ktorá podporuje a dopĺňa činnosť členských štátov pri plnom rešpektovaní ich zodpovednosti za obsah a organizáciu odborného vzdelávania.

V článku 165 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa stanovuje, že Únia prispieva k rozvoju kvalitného vzdelávania podporovaním spolupráce medzi členskými štátmi a, ak je to potrebné, podporovaním a doplňovaním činnosti členských štátov pri plnom rešpektovaní ich zodpovednosti za obsah výučby a organizáciu vzdelávacích systémov.

V súlade so zásadou subsidiarity sa v návrhu uvádza náčrt novej politiky Únie v oblasti OVP a na tento účel sa vydávajú odporúčania.

Týmto odporúčaním nie je dotknutá smernica 2005/36/ES²² zmenená smernicou 2013/55/ES²³ o uznávaní odborných kvalifikácií a o režime automatického uznávania kvalifikácií, ktorý je v nej uvedený.

• **Proporcionalita**

Opatrenia navrhnuté v tomto odporúčaní sú primerané sledovaným cieľom. Návrh odporúčania Rady podporuje reformné procesy, ktoré začali jednotlivé krajiny, a dopĺňa úsilie členských štátov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy. Navrhované kroky rešpektujú postupy členských štátov a rozmanitosť systémov. Zohľadňujú diferencovaný prístup, ktorý odzrkadľuje skutočnosť, že členské štáty majú rôzne hospodárske, finančné a sociálne situácie, ako aj rozdielne podmienky na trhu práce.

• **Výber nástroja**

Navrhovaným nástrojom je odporúčanie Rady, ktoré dodržiava zásady subsidiarity a

²² Ú. v. EÚ L 255, 30.9.2005.

²³ Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013.

proporcionality. Vychádza z existujúceho práva Európskej únie a je v súlade s typom dostupných nástrojov na prijatie krokov v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a zamestnanosti na úrovni Európskej únie. Ako právny nástroj signalizuje záväzok členských štátov voči opatreniam stanoveným v tomto odporúčaní a poskytuje silný politický základ pre spoluprácu v tejto oblasti na úrovni Európskej únie pri plnom rešpektovaní právomocí členských štátov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a sociálnej politiky a politiky zamestnanosti.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ EX POST, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

Hodnotenia ex post/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov

Neuplatňuje sa.

Konzultácie so zainteresovanými stranami

Od roku 2017 prebieha dôkladná a cieleňá konzultácia s cieľom vymedziť základné piliere budúceho odborného vzdelávania a prípravy, a to v kontexte vznikajúcich trendov a výziev (digitalizácia, automatizácia, robotika, umelá inteligencia, zelená a udržateľná ekonomika vrátane zmeny klímy, globalizácia, nové obchodné modely, nové spôsoby práce, demografický vývoj, starnutie, migrácia).

Tieto konzultácie sa týkali všetkých príslušných zainteresovaných strán:

- členských štátov a sociálnych partnerov zoskupených pod generálnych riaditeľov pre odborné vzdelávanie a prípravu a tripartitný Poradný výbor pre odbornú prípravu, ktorý prijal [Stanovisko o budúcnosti odborného vzdelávania a prípravy po roku 2020](#),
- európskych sociálnych partnerov (spolu s ich pozičnými dokumentmi: [ETUC](#), [SME United](#) a [BusinessEurope](#)) a v osobitnom vypočutí v januári 2020 a
- [európskych združení poskytovateľov OVP](#).

[Prieskum o výzvach a vplyve pandémie ochorenia COVID-19 na odborné vzdelávanie a prípravu](#), ktorý Komisia uskutočnila v období od marca do mája 2020 s týmito zisteniami:

- Na tvorbu materiálu na dištančné vzdelávanie sú k dispozícii viaceré nástroje. Vo všeobecnosti je však online materiál OVP menej rozvinutý, pokiaľ ide o praktické časti odbornej prípravy a učenie sa prácou.
- Študenti OVP by mohli byť v nevýhode v porovnaní so študentami z iných vzdelávacích smerov, keďže viac úsilia sa vynakladá na všeobecné školské predmety a menej na typický odborný obsah.
- Došlo k značnému narušeniu v rámci „dodávateľského reťazca“ učňovského vzdelávania. Učni vo veľkej miere prerušili svoju dochádzku do podniku v odvetviach, ktorých činnosti boli zastavené (napr. stravovacie a ubytovacie služby, wellness a iné služby osobnej starostlivosti, cestovný ruch a výroba). V niektorých prípadoch má eventuálne prerušenie a ukončenie finančnej kompenzácie za následok zvýšenú mieru predčasného ukončenia štúdia.
- Obavy zamestnávateľov o zabezpečenie kontinuity svojej podnikateľskej činnosti do veľkej miery odvrátili ich pozornosť od odbornej prípravy mladých ľudí alebo svojich zamestnancov. Niektorým zamestnávateľom a poskytovateľom odbornej prípravy sa naopak podarilo využiť obdobie obmedzenia pohybu na podporu

odbornej prípravy svojich zamestnancov a na urýchlenie zavádzania systémov a obsahu digitálneho vzdelávania.

- Hoci rýchle prispôsobenie sa tejto dramatickej zmene je pre učiteľov a školiteľov, ako aj pre študentov veľkou výzvou, mnohé zainteresované strany sa zmobilizovali a poskytli pomoc (poskytovatelia OVP, miestne samosprávy, vydavatelia, MVO, spoločnosti atď.).
- Vznikla silná požiadavka na vytvorenie európskej online platformy (ktorá je bezpečná, so zaručenou kvalitou, viacjazyčná atď.), ktorá by ponúkala príležitosti na nadväzovanie kontaktov a výmenu osvedčených postupov a poskytovala by digitálne riešenia aj pre učenie sa prácou.

Podobná analýza, ktorú vypracovalo stredisko Cedefop, tiež poukazuje na niektoré výzvy pre odvetvie OVP: dištančné vzdelávanie je čiastkové a jeho využívanie vo veľkej miere závisí od elektronických zručností a dostupnosti škôl a učiteľov, ako aj od príslušných odvetví. Jeho využívanie sa pohybuje od jednoduchej komunikácie/udržiavania kontaktu so študentami cez prístup k zdrojom (videám atď.) až po skutočnú výučbu. Z analýzy takisto vyplynulo, že učni pokračujú vo svojej odbornej príprave a práci, najmä v spoločnostiach poskytujúcich základné služby, ako sú poskytovanie zdravotnej starostlivosti a zásobovanie potravinami, a to za predpokladu dodržiavania opatrení v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Učni naopak prerušili svoju dochádzku do podniku pôsobiacich v odvetviach, ktorých činnosti boli zastavené z dôvodu regulácie; vo väčšine krajín to boli napríklad stravovacie a ubytovacie služby, wellness a iné služby osobnej starostlivosti, cestovný ruch²⁴. Vzhľadom na vysokú prevalenciu žien v týchto odvetviach sa odhaduje, že práve ony boli osobitne zasiahnuté.

Zo všeobecnejšieho hľadiska sa na vymedzenie budúcej politiky OVP použili tieto dôkazy a fóra:

- projekt strediska Cedefop s názvom „Meniaca sa povaha a úloha OVP v Európe“ (2016 – 2018),
- prieskum verejnej mienky o OVP (2017) vykonaný strediskom Cedefop a založený na odpovediach 35 646 občanov členských štátov,
- Štúdia o mobilitě v oblasti odborného vzdelávania a prípravy v Európe (Európska komisia) (2019),
- diskusie počas podujatí Európskeho týždňa odborných zručností (2018, 2019),
- ďalšie dôkazy z OECD a MOP.

Návrh zmeniť a začleniť uvedené prvky dvoch osobitných nástrojov EÚ pre OVP – ECVET a EQAVET, čím by sa zároveň zrušili pôvodné nástroje, je založený na:

- osobitnej Štúdii o nástrojoch EÚ v oblasti odborného vzdelávania a prípravy (EQAVET a ECVET) (ktorá je z roku 2019 a zohľadňuje predchádzajúce hodnotiace štúdie),
- výsledkoch pracovnej skupiny Poradného výboru pre odbornú prípravu, ktorá bola vytvorená s cieľom dohodnúť sa na budúcom vývoji európskych nástrojov OVP (1. polrok 2019).

Vplyv návrhu na odporúčania Rady týkajúce sa Európskeho systému kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu (ECVET) a európskeho referenčného rámca

²⁴ <https://www.cedefop.europa.eu/fr/news-and-press/news/how-european-countries-manage-apprenticeships-respond-coronavirus-crisis>.

zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy (EQAVET) a ďalší navrhovaný postup

Od roku 2009 boli vypracované a realizované dva osobitné nástroje OVP na podporu členských štátov pri zvyšovaní flexibility OVP (Európsky systém kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu – ECVET) a zlepšovaní kvality ich systémov OVP (európsky referenčný rámec zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy – EQAVET). V súlade s výsledkami ich nedávnych hodnotení je potrebné obidva nástroje zmodernizovať a zefektívniť.

Cieľom **odporúčania ECVET**²⁵ bolo zlepšiť uznávanie, zhromažďovanie a prenos vzdelávacích výstupov a zároveň podporiť mobilitu a celoživotné vzdelávanie, ako aj vytvorenie kreditového systému EÚ v oblasti OVP. Táto iniciatíva sa ďalej rozvinula v nadväznosti na Kodanské vyhlásenie z roku 2002²⁶ o budúcich prioritách na posilnenie európskej spolupráce v oblasti OVP, v ktorom sa uviedla potreba systému na podporu „transparentnosti, porovnateľnosti, prenosnosti a uznávania kompetencií a/alebo kvalifikácií medzi rôznymi krajinami a na rôznych úrovniach“.

Podľa uvedených hodnotení o nástrojoch EÚ v oblasti OVP prispel systém ECVET vo veľkej miere k skvalitneniu mobility v praxi prostredníctvom používania a dokumentovania jednotiek vzdelávacích výstupov, pričom takmer všetky členské štáty v súčasnosti používajú pri medzinárodnej mobilite systém ECVET. Vo všeobecnosti sa však neuplatňovala koncepcia bodov ECVET a ECVET nevedol k vytvoreniu európskeho kreditového systému v oblasti OVP.

Na základe spätnej väzby získanej počas konzultácií so zainteresovanými stranami a skúseností získaných pri vykonávaní ECVET za posledných 10 rokov predkladaný návrh obsahuje a posilňuje niektoré prvky odporúčania ECVET z roku 2009 a upúšťa od iných, ktoré neprinášajú pridanú hodnotu ani nereagujú na skutočnú potrebu v rámci systémov OVP. Konkrétne:

- Do návrhu je integrovaná a posilňuje sa v ňom zásada, podľa ktorej kvalifikácie pozostávajú z jednotiek vzdelávacích výstupov (modularizácia). Považuje sa to za predpoklad zvýšenia flexibility programov OVP a uľahčenia potvrdzovania ako prostriedkov na podporu zvyšovania úrovne zručností a získavania nových zručností. Má to tiež zásadný význam pri uľahčovaní mobility študentov OVP a uznávaní vzdelávacích výstupov dosiahnutých počas týchto období mobility. Okrem toho to môže podporiť aj vzájomné automatické uznávanie kvalifikácií a spolupráce v oblasti OVP na sektorovej úrovni vrátane podpory prostredníctvom koncepcií²⁷ sektorovej spolupráce v oblasti zručností. Na tento účel sa preskúma koncepcia spoločných európskych odborných profilov s cieľom vymedziť určitý podiel spoločného obsahu odbornej prípravy na európskej úrovni. Profily majú potenciál výrazne uľahčiť mobilitu študentov a pracovníkov, automatické uznávanie odborných kvalifikácií a

²⁵ Ú. v. EÚ C 155, 8.7.2009.

²⁶ Vyhlásenie európskych ministrov odborného vzdelávania a prípravy a Európskej komisie, ktorí sa zišli 29. a 30. novembra 2002 v Kodani, týkajúce sa posilnenej európskej spolupráce v oblasti odborného vzdelávania a prípravy.

²⁷ Koncepcia sektorovej spolupráce v oblasti zručností je nový strategický prístup k mobilizácii zainteresovaných strán s cieľom rozvíjať stratégie v oblasti sektorových zručností riadené dopytom v Európe. Poskytuje pevný základ na vyvinutie väčšej snahy. Doteraz bola vyskúšaná v rámci aditívnej výroby, automobilového priemyslu, odvetvia batérií, bioekonomiky, stavebníctva, obranných technológií, digitalizácie energetického hodnotového reťazca a energeticky náročných odvetví, vesmírneho priemyslu, námorných technológií, námornej dopravy, mikroelektroniky, oceliarskeho, textilného, odevného, obuvníckeho a kožiarskeho priemyslu, a cestovného ruchu.

výsledkov študijných pobytov v zahraničí a rozvoj spoločných kvalifikácií a učebných plánov v oblasti OVP.

- Nástroje mobility vyvinuté na základe odporúčania z roku 2009 (napr. dohoda o vzdelávaní a memorandum o porozumení) v súvislosti s podporou geografickej mobility študentov OVP sa budú ďalej rozvíjať v rámci iných nástrojov EÚ, ako sú nástroje podporované z programu Erasmus+ a nástroje spojené s ďalším rozvojom rámca Europass.
- Kreditové body zavedené odporúčaním z roku 2009 budú ukončené z dôvodu veľmi nízkeho využívania a neexistencie dôkazov o pridanej hodnote. V praxi sa ECTS (Európsky systém prenosu a zhromažďovania kreditov) vo veľkom rozsahu uplatňuje vo vysokoškolskom vzdelávaní a využíva sa aj v postsekundárnom a terciárnom OVP.

Odporúčanie o ECVET z roku 2009 sa zruší a ustanovenia a zásady ECVET opísané vyššie sa budú ďalej uplatňovať na základe tohto návrhu a začlenia sa do ďalších nástrojov politiky EÚ.

Odporúčanie EQAVET²⁸ bolo prijaté s cieľom zlepšiť kvalitu OVP. Význam zlepšenia kvality v OVP už bol zahrnutý do lisabonskej stratégie z roku 2000, v ktorej sa uvádza, že prechod na znalostnú ekonomiku si vyžaduje moderné a adaptabilné OVP. V kodanskom vyhlásení z roku 2002 sa následne navrhla spolupráca EÚ v oblasti zabezpečovania kvality v OVP s cieľom podporiť vzájomnú dôveru a uznávanie kvalifikácií.

Uvedené hodnotenia nástrojov EÚ v oblasti OVP ukázali, že rámec EQAVET podnietil členské štáty k tomu, aby preskúmali a zdokonalili svoje vnútroštátne systémy zabezpečovania kvality: dvanásť členských štátov ich zlepšilo špecificky ako reakciu na toto odporúčanie, zatiaľ čo vo väčšine ostatných krajín sa rámec EQAVET použil na preskúmanie a úpravu systémov daných krajín. Okrem toho viaceré krajiny majú nové právne predpisy o zabezpečení kvality, v ktorých sa výslovne odkazuje na rámec EQAVET. Odporúčanie však významne neprispelo k zlepšeniu transparentnosti dohôd o zabezpečení kvality medzi krajinami a vo všeobecnosti nepodporilo vzájomnú dôveru. Navyše niektoré zainteresované strany tento nástroj vnímajú ako nástroj, ktorý sa v prevažnej miere uplatňuje v školskom počiatočnom OVP.

Za posledných desať rokov boli v rámci siete EQAVET na úrovni EÚ vyvinuté mnohé činnosti, ako napríklad činnosti partnerského učenia a pracovné skupiny zamerané na osobitné témy zabezpečovania kvality. Jednou z týchto činností, ktorá sa nazýva iniciatíva EQAVET+, bolo vypracovanie osobitných orientačných deskriptorov týkajúcich sa viacerých tém zabezpečovania kvality, ktorými sa odporúčanie z roku 2009 nezaoberá. Tento postup sa vypracoval v reakcii na externé hodnotenie odporúčania z roku 2013, v ktorom sa uvádzajú oblasti, kde je potrebné zlepšenie.

So zreteľom na výsledky rôznych hodnotiacich štúdií, ako sa uvádza vyššie, sa týmto návrhom:

- zruší odporúčanie EQAVET z roku 2009 a práca na zabezpečovaní kvality OVP v EÚ sa začlení do tohto návrhu,
- integruje iniciatíva EQAVET+, pričom sa do nej pridajú prvky týkajúce sa vzdelávacích výstupov, certifikácie a hodnotenia, konzultácií so zainteresovanými stranami, úlohy učiteľov a školiteľov,

²⁸

Ú. v. EÚ C 155, 8.7.2009.

- pridáva dodatočný orientačný deskriptor týkajúci sa flexibility vzdelávacích dráh v rámci OVP vzhľadom na zvýšenú potrebu rozvíjať pružné poskytovanie OVP a na potrebu prispievať k environmentálnej udržateľnosti,
- zahŕňa aspekt digitálnej pripravenosti systémov a inštitúcií OVP,
- vymedzuje nová pracovná metóda prostredníctvom partnerských preskúmaní zabezpečenia kvality na úrovni systému OVP s cieľom zlepšiť vzájomné učenie, zvýšiť transparentnosť mechanizmov zabezpečovania kvality poskytovania OVP a posilniť vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi,
- zachováva poslanie a funkcie národných referenčných bodov EQAVET (NRP).

Posúdenie vplyvu

Návrh sa vypracoval na základe dôkazov zozbieraných v štúdiách a prostredníctvom širokých konzultácií so zainteresovanými stranami. Vzhľadom na doplnkový prístup činností vo vzťahu k iniciatívam členských štátov, dobrovoľnú povahu navrhovaných činností a očakávaný rozsah vplyvov nie je posúdenie vplyvu potrebné.

Regulačná vhodnosť a zjednodušenie

Neuplatňuje sa.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Nebudú sa vyžadovať nijaké dodatočné prostriedky z rozpočtu EÚ ani žiadne ďalšie personálne zdroje. Okrem toho touto iniciatívou nie sú dotknuté rokovania o ďalšom viacročnom finančnom rámci a budúcich programoch.

5. ĎALŠIE PRVKY

Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ

V tomto návrhu sa členské štáty vyzývajú, aby na vnútroštátnej úrovni modernizovali svoje systémy OVP v súlade s vnútroštátnymi prioritami a postupmi v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy.

Komisia každých päť rokov podá Rade správu o vykonávaní odporúčania, pričom by mala vychádzať z ročného monitorovania uskutočňovaného strediskom Cedefop a úzko spolupracovať s Poradným výborom pre odbornú prípravu.

Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)

Neuplatňuje sa.

Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu

Odporúčania členským štátom

V návrhu sa členské štáty vyzývajú, aby pracovali na vykonávaní politiky Únie v oblasti OVP. Táto politika vychádza zo stanoviska Poradného výboru pre odbornú prípravu o budúcnosti OVP po roku 2020²⁹.

Kríza spôsobená ochorením COVID-19 zdôraznila naliehavosť hlavných smerov reformných opatrení pri zvyšovaní odolnosti OVP a jeho pripravenosti na budúce výzvy. Zvýraznila potrebu zvýšenej pružnosti OVP pri reakcii na rýchle zmeny, urýchlenia digitalizácie OVP,

²⁹

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20479&langId=en>.

moderných a inovačných prístupov k vzdelávaniu a väčších investícií do zručností a kompetencií učiteľov a školiťov.

Jedným z kľúčových bodov stanoviska Poradného výboru pre odbornú prípravu je podporiť vytvorenie európskej kultúry OVP, ktorá sa **zameriava na výsledky, podporuje členské štáty pri stanovovaní cieľov** a rozvíja metódy na posúdenie ich dosiahnutia. Na základe predchádzajúcich konzultácií o možných referenčných hodnotách v oblasti odborného vzdelávania a prípravy sa v návrhu tiež stanovuje niekoľko kvantitatívnych cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2025, ako sa uvádza ďalej³⁰:

- **podiel zamestnaných absolventov by mal byť aspoň 82 %³¹,**
- **60 % čerstvých absolventov OVP má počas svojho odborného vzdelávania a prípravy možnosť učiť sa pracou³²**; tento cieľ sa vzťahuje na všetky formy učenia sa pracou, a tým prispeje k zvýšeniu príležitostí na učňovskú prípravu, ktoré možno podporiť v rámci záruky pre mladých ľudí,
- **8 % študentov OVP má možnosť využiť vzdelávaciu mobilitu v zahraničí³³.**

Prvý a tretí cieľ vychádzajú z existujúcich referenčných hodnôt ET 2020 týkajúcich sa zamestnatelnosti a mobility absolventov OVP, zatiaľ čo druhý cieľ vychádza z odporúčania Rady o európskom rámci pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu. V pracovnom dokumente útvarov Komisie sa podrobne vysvetľujú dôvody a metodika pre tieto ukazovatele a ciele.

V návrhu sa ďalej vymedzuje niekoľko zásad, ktoré majú členské štáty uplatňovať na účely vykonávania uvedenej politiky Únie. Tieto zásady sú štruktúrované do **týchto tematických cieľov**:

1. Odborné vzdelávanie a príprava sú pružné pri prispôbovaní sa dynamickým zmenám na trhu práce

Vplyv pandémie ochorenia COVID-19 na hospodárstvo EÚ, rýchly technologický rozvoj, digitalizácia, prechod na obehové a klimaticky neutrálne hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje, nové obchodné modely a nové spôsoby práce urýchľujú zmeny v zručnostiach požadovaných na trhu práce. Je nutné, aby členské štáty zaviedli **vhodné rámce a opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby OVP boli odolné a mohli rýchlo reagovať na meniace sa požiadavky trhu práce**. S cieľom reagovať na zmeny v hospodárskych odvetviach a povolaniach a zodpovedajúcim spôsobom prispôbiť obsah OVP je potrebné lepšie predvídanie zručností, ako aj lepšie mechanizmy sledovania uplatnenia absolventov. Rozhodujúcim prvkom je rýchlosť s akou sa uskutočňujú tieto úpravy. Sú potrebné také úrovne autonómie a financovania, ktoré umožnia poskytovateľom OVP rýchlo reagovať na meniace sa potreby zručností. OVP pripravujú ľudí na konkrétne povolania. Obsah vzdelávania pre mladých ľudí aj dospelých zároveň musí dosiahnuť rovnováhu medzi

³⁰ Vplyv pandémie ochorenia COVID-19 pravdepodobne spomalí dosahovanie cieľov v prvých rokoch, ale v rámci obnovy sa očakáva zrýchlenie pokroku pri ich plnení.

³¹ Týka sa to osôb vo vekovej skupine od 20 – 34 rokov s minimálne vyšším sekundárnym vzdelaním, ktoré ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu pred 1 – 3 rokmi.

³² Týka sa to osôb vo vekovej skupine od 15 – 34 rokov, ktoré ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu pred 1 – 3 rokmi. Ukazovateľ bude vychádzať z údajov, ktoré sa budú zbierať od roku 2021 ako súčasť VZPS EÚ.

³³ Bude to merané ako podiel študentov, ktorí sa zúčastňujú na mobilitě v kalendárnom roku, ako podiel z kohorty absolventov OVP v tom istom roku. Ukazovateľ bude založený na údajoch o mobilitě získaných z programu Erasmus+ a na údajoch o absolventoch OVP získaných od UNESCO, OECD a Eurostatu. Okrem toho by sa v prípade potreby mohli na doplnenie údajov z programu Erasmus+ použiť aj údaje z programov mobility vnútroštátnych orgánov.

kľúčovými kompetenciami vrátane životných zručností³⁴ a špecifickejšími zručnosťami pre jednotlivé povolania.

Konkrétne učenie sa prácou a učňovská príprava sú účinné prístupy na zabezpečenie relevantnosti OVP pre trh práce. V čase recesie nemusia byť malé podniky schopné poskytovať učňovské miesta. Dôraznejší preventívny prístup a posilnené zameranie záruky pre mladých ľudí na učňovskú prípravu, ako aj vhodné podporné opatrenia vo forme stredísk medzipodnikovej odbornej prípravy alebo rozšírenie nástrojov digitálnej odbornej prípravy môžu prispieť k stabilnému poskytovaniu učňovskej prípravy aj počas nepriaznivých hospodárskych podmienok.

2. Jadrom odborného vzdelávania a prípravy sú flexibilita a možnosti postupu

Kľúčovým prvkom budúcich systémov OVP sú flexibilita a možnosti postupu v rámci sektorov vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj medzi nimi. Navyše na zabezpečenie toho, aby boli programy OVP **personalizované a zamerané na študentov**, je nevyhnutné zaistiť silnú angažovanosť študentov a atraktivnosť dráh v rámci OVP, čo bude viesť k zvýšenej zamestnateľnosti.

Modularizácia – rozdelenie odborných kvalifikácií na menšie časti vzdelávacích výstupov – je spôsob, ako pružne aktualizovať obsah a prispôbiť ho potrebám jednotlivcov. Potvrdzovanie vzdelávacích výstupov získaných v rámci neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa uľahčí zvyšovanie úrovne zručností a získavanie nových zručností, čo povedie nielen k úplnej kvalifikácii, ale aj k mikrocertifikátom alebo čiastočným kvalifikáciám. Pomáha to tiež preklenúť rozdiely medzi jednotlivými oblasťami, čo je potrebné na rozvoj zelenej a udržateľnej ekonomiky.

3. Odborné vzdelávanie a príprava sú hnacou silou inovácie a rastu a kľúčom k digitálnej a zelenej transformácii a k povolaniam, po ktorých je veľký dopyt

Schopnosť OVP reagovať na štrukturálne zmeny možno posilniť proaktívnejším prístupom v podobe strategickejšieho prepojenia **OVP s perspektívnymi hospodárskymi stratégiami a podnikateľskými a inovačnými ekosystémami**. Je to spôsob, ako nielen reagovať na zmeny, ktoré už prebiehajú, ale spoločne vytvárať hospodárske a spoločenské zmeny – najmä v súčasnom kontexte obnovy, zamerania sa na strategické priemyselné ekosystémy (zdravie, lieky a iné) a obehové, klimaticky neutrálne a digitálne hospodárstvo bez toxických látok efektívne využívajúce zdroje. Môže sa tým skrátiť čas odozvy, pokiaľ ide o prispôbovanie učebných plánov OVP.

Členské štáty by mali pokračovať v uplatňovaní prístupov **excelentnosti v OVP**, ktorými sa podporuje integrácia OVP do ekosystémov zručností, stratégií pre inteligentnú špecializáciu, národných stratégií v oblasti zručností, inovačných systémov, stratégií obehového hospodárstva, iniciatív obnovy alebo národných energetických a klimatických plánov. Dôležitými prvkami požadovanej reakcie sú rozvoj OVP na vyšších úrovniach kvalifikácie a podpora podnikania a startupov. To by malo byť spojené s doplnkovými opatreniami štrukturálnej politiky, ktoré môžu pomôcť zvýšiť atraktivnosť podnikateľského prostredia, podporiť investície a šírenie inovácií. **Centrá excelentnosti OVP** spojené prostredníctvom nadnárodného európskeho rámca môžu byť účinným nástrojom na podporu rozvoja zručností s cieľom podporiť prechod od sektorov, ktoré upadajú, na nové rastúce sektory a začleniť ekologické a digitálne zručnosti (napr. vychádzajúce z rámca EÚ pre digitálne kompetencie

³⁴ Životné zručnosti môžu zahŕňať odolnosť, mediálnu gramotnosť, občianske kompetencie, finančnú, environmentálnu a zdravotnú gramotnosť. Otvorené demokratické spoločnosti závisia od aktívnych občanov, ktorí vedú rozlíšiť informácie z rôznych zdrojov, identifikovať dezinformácie, prijímať informované rozhodnutia, sú odolní a konajú zodpovedne.

pre občanov a európskeho rámca elektronických kompetencií pre odborníkov v oblasti IKT) do kontextu odborného vzdelávania a prípravy.

Ekologizácia odvetvia OVP si vyžaduje v prvom rade ekologizáciu programov, učebných plánov a obsahu OVP, ale rovnako aj riadenie inštitúcií OVP s náležitou pozornosťou venovanou environmentálnej stope. To si vyžaduje podporu pre inštitúcie OVP pri prispôbovaní ich programov a zabezpečovaní toho, aby napĺňali potreby podnikov, ktoré sa nachádzajú v prvej línii z hľadiska plnenia cieľov v oblasti ochrany životného prostredia, ale aj zabezpečenie toho, aby infraštruktúra a technológie boli v súlade s požiadavkami na udržateľnosť, a tak sa prispievalo aj k plneniu cieľov udržateľného rozvoja, napríklad tým, že sa pomôže pri zabezpečovaní zručností potrebných na vlnu obnovy a zelenú a udržateľnú transformáciu. Okrem toho, ako to dokazuje aj kríza spôsobená ochorením COVID-19, inštitúcie OVP musia prijať digitalizáciu a mať jasnú digitálnu stratégiu, ktorá sa bude zaoberať viacerými rozmermi: poskytovanie digitálneho obsahu vzdelávania, pedagogické prístupy v digitálnom vzdelávaní, ale aj lepšie využívanie údajov na sledovanie pokroku študentov, rozvoj prispôbených prístupov a prognózovanie zručností.

4. Odborné vzdelávanie a príprava sú atraktívne a založené na modernom a digitalizovanom poskytovaní odbornej prípravy/zručností

Aj keď OVP poskytujú veľmi dobré vyhliadky na zamestnanie v povolaniach, ktoré sú veľmi žiadané na trhu práce, vo väčšine členských štátov stále čelia problému nízkej atraktívnosti pre študentov a spoločnosti. To znamená, že je potrebné vyvinúť väčšie úsilie pri **zvyšovaní atraktívnosti OVP** jeho inováciou a modernizáciou, najmä pokiaľ ide o nové vzdelávacie prostredia, nástroje a pedagogické postupy s osobitným zameraním na digitalizáciu. Simulátor založený na IKT, virtuálne nástroje a nástroje rozšírenej reality majú potenciál výrazne modernizovať a inovovať poskytovanie OVP, zvýšiť jeho efektívnosť a dostupnosť v porovnaní s nákladným fyzickým zariadením. Môže to byť obzvlášť prínosné pre malé podniky a učňovskú prípravu organizovanú v malých a stredných podnikoch.

Nové druhy zručností možno získať prostredníctvom kolaboratívnej výučby, interdisciplinárneho a projektového učenia. Ďalším aspektom atraktívnosti je **priepustnosť**: systémy vzdelávania a odbornej prípravy by mali umožňovať vertikálne a horizontálne dráhy medzi OVP, všeobecným školským vzdelávaním, vysokoškolským vzdelávaním a vzdelávaním dospelých. Mali by sa ďalej rozširovať programy vyššieho OVP s cieľom pokryť zvýšenú potrebu pokročilých odborných zručností. Kvalitné poradenské služby majú takisto potenciál zvýšiť atraktívnosť OVP.

Kľúčový význam pri inovácii návrhu a realizácie OVP majú **internacionalizácia, nadnárodná mobilita** vrátane virtuálnych súťaží zameraných na zručnosti³⁵, silných väzieb s ostatnými sektormi vzdelávania a odbornej prípravy, výskumom a aktérmi na trhu práce.

Zvýšená kvalita OVP bude možná len s dobre vyškolenými a motivovanými **učiteľmi a školiteľmi**. Zamestnanci pôsobiaci v OVP musia mať podporu pri rozvoji svojich zručností a majú sa im poskytnúť nástroje na zvládnutie nových technológií, prácu v multikultúrnom prostredí a pochopenie meniacich sa potrieb trhu práce. Motivácia, kariérny postup a dobré podmienky učiteľov a školiteľov pôsobiacich v OVP sú kľúčom k zvýšeniu atraktívnosti ich profesie. Tzv. hybridní učitelia – typ zamestnancov, ktorí majú dva čiastočné úväzky, jeden v spoločnosti a druhý ako učitelia na odbornej škole – môžu prispieť k intenzívnejšej,

³⁵ Súťaže zamerané na zručnosti zviditeľňujú kvalifikovaných ľudí, prinášajú im uznanie a ukazujú, aké dôležité sú zručnosti pri dosahovaní hospodárskeho rastu a osobného úspechu. Stanovujú vysoké štandardy pre excelentnosť zručností v rôznych povolaniach a súťažou merajú dosiahnutie týchto štandardov. Mladých súťažiacich inšpirujú k tomu, aby dosiahli nové, vyššie ciele, čo im pomôže zmeniť ich vášň na povolanie.

štruktúrovanejšej a častejšej spolupráci medzi školami poskytujúcimi OVP a spoločnosťami. Hybridní učitelia môžu priniesť potrebnú inováciu do školského prostredia a môžu byť riešením rastúceho nedostatku učiteľov v OVP a ich starnutia. Táto koncepcia poskytuje zaujímavé kariérne vyhliadky pre jednotlivcov a je výhodná tak pre školy, ako aj spoločnosti, okrem iného aj z hľadiska zdieľania mzdových nákladov.

5. Odborné vzdelávanie a príprava podporujú rovnosť príležitostí

Kvalitné OVP tiež prispievajú k **začleneniu zraniteľných skupín**. To znamená, že je potrebné zabezpečiť širokú dostupnosť a odstrániť všetky zostávajúce prekážky vrátane prekážok pre osoby so zdravotným postihnutím, nízkokvalifikovaných dospelých, etnické a rasové menšiny vrátane Rómov a osôb s migrantským pôvodom. Môže to pomôcť aj pri riešení problémov v oblasti spravodlivosti pri prístupe k digitálnym nástrojom vzdelávania, internetovému pripojeniu a potrebným IT zariadeniam, ktoré sa objavili počas krízy spôsobenej ochorením COVID-19. Cílené opatrenia a flexibilné formáty odbornej prípravy môžu zabrániť predčasnému odchodu z OVP a poskytnúť príležitosti na to, aby sa osoby, ktoré predčasne ukončili dochádzku znova do OVP vrátili.

Takisto je potrebné riešiť rodovú zaujatosť podporou rovnováhy medzi tradičnými „mužskými“ a „ženskými“ profesiami, a to aj podporou účasti žien na odbornej príprave v profesiách, ktoré sa zvyčajne pokladajú za tradične „mužské“ a mužov v „ženských“ profesiách.

6. Odborné vzdelávanie a príprava sa opiera o kultúru zabezpečovania kvality (vysvetlené vyššie)

7. Vykonávanie na vnútroštátnej úrovni

Udržateľné partnerstvá medzi všetkými príslušnými zainteresovanými stranami vrátane verejno-súkromných partnerstiev sú kľúčom k dosiahnutiu **účinného riadenia v oblasti OVP**. Členské štáty sa vyzývajú, aby čo najlepšie využívali existujúce európske nástroje, ako napríklad Europass, európsky kvalifikačný rámec (EQF) alebo ESCO (viacjazyčná európska klasifikácia zručností, kompetencií, kvalifikácií a povolání), a maximalizovali synergie medzi nimi aj s cieľom podporiť automatické vzájomné uznávanie kvalifikácií/diplomov získaných na základe odborného vzdelávania a prípravy a výsledkov študijných pobytov v zahraničí. Fondy a nástroje Európskej únie sa naďalej zameriavajú na zručnosti a poskytujú príležitosti na financovanie reforiem odborného vzdelávania a prípravy. V záujme účinnejšieho a efektívnejšieho vykonávania odporúčania sa navrhuje, aby zodpovedné vnútroštátne orgány vymedzili opatrenia, ktoré sa majú prijať na vykonávanie tohto odporúčania na vnútroštátnej úrovni do jedného roka od jeho prijatia prostredníctvom využitia príslušných platných vnútroštátnych opatrení a existujúcich finančných rámcov a sledovali ich vykonávanie.

Podpora na úrovni EÚ

Cieľom návrhu je opätovne potvrdiť kľúčovú úlohu tripartitného Poradného výboru pre odbornú prípravu v oblasti riadenia politiky OVP na úrovni EÚ a zároveň návrh vyzýva na štruktúrovanejšiu pracovnú metódu na základe priebežného pracovného programu. Vyzýva tiež na intenzívnejšiu spoluprácu s ďalšími kľúčovými zainteresovanými stranami, ako sú zástupcovia študentov a poskytovatelia odborného vzdelávania a prípravy.

Návrh neprináša žiadnu zmenu širších štruktúr riadenia v oblasti zručností, vzdelávania a odbornej prípravy.

Podpora členských štátov zo strany Európskej komisie v súvislosti s vykonávaním tohto odporúčania by sa mohla postupne začať uskutočňovať na základe posilnenia podpory štrukturálnych reforiem učňovskej prípravy prostredníctvom služby na podporu učňovskej

prípravy³⁶ a nového impulzu pre Európske združenie učňovskej prípravy v súčinnosti so zárukou pre mladých ľudí, ako aj rozšírením podporných služieb pre odborné vzdelávanie a prípravu v spolupráci so strediskom CEDEFOP. Činnosti by mohli zahŕňať širokú škálu služieb vrátane vzájomného učenia, stanovísk expertov, referenčného učenia, analytickej práce a budovania kapacít na vykonávanie tohto odporúčania.

Cieľom *platforiem centier excelentnosti OVP* (CEOVP) je podporovať „vzostupnú konvergenciu“ excelentnosti OVP, fungujú na dvoch úrovniach:

1. Na vnútroštátnej: v danom miestnom kontexte sa centrá excelentnosti OVP zapájajú do miestnych podnikateľských a inovačných ekosystémov a klastrov a pôsobia ako centrá na šírenie technológií pre MSP vrátane digitálnych vzdelávacích nástrojov (simulátory založené na IKT, virtuálna a rozšírená realita) a ich prepojenia na európskej úrovni.
2. Na medzinárodnej³⁷: prostredníctvom platforiem centier excelentnosti OVP sa majú vytvoriť referenčné body pre odborné vzdelávanie na svetovej úrovni spojením centier excelentnosti OVP, ktoré majú spoločný záujem v konkrétnych odvetviach/obchodných sektoroch (napr. aeronautika, elektromobilita, ekologické a obehové technológie, IKT, zdravotná starostlivosť atď.) alebo inovačných prístupoch (napr. digitálne riešenia, umelá inteligencia) s cieľom riešiť spoločenské výzvy (napr. zmena klímy, vyčerpanie a nedostatok zdrojov, znečisťovanie, plnenie cieľov udržateľného rozvoja, integrácia migrantov, zvyšovanie zručností nízkokvalifikovaných osôb atď.).

Tieto platformy budú otvorené pre krajiny s dobre rozvinutými systémami excelentnosti v odbornom vzdelávaní a príprave, ako aj pre tie, ktoré sa nachádzajú v procese vývoja podobných prístupov zameraných na skúmanie plného potenciálu inštitúcií OVP, ako by mohli zohrávať proaktívnu úlohu pri podpore rastu, konkurencieschopnosti a inovácií. Platformy centier excelentnosti OVP nie sú určené na budovanie nových inštitúcií a infraštruktúry OVP od nuly. Namiesto toho sú zamerané na spájanie viacerých miestnych/regionálnych partnerov, ako sú napríklad poskytovatelia počiatočného a ďalšieho OVP, inštitúcie vysokoškolského vzdelávania vrátane univerzít aplikovaných vied a polytechniky, výskumné inštitúcie, vedecké parky, klastre, spoločnosti, najmä mikropodniky, malé a stredné podniky, komory a záujmové združenia, sociálni partneri, rady pre sektorové zručnosti, profesijné/sektorové združenia, klastre, vnútroštátne a regionálne orgány a rozvojové agentúry, verejné služby zamestnanosti atď.

Dôležitú úlohu môže zohrávať nástroj *sebareflexie SELFIE*, ktorý pomáha inštitúciám vzdelávania a odbornej prípravy účinne využívať digitálne technológie na výučbu a vzdelávanie. Tento nástroj sa bude ďalej rozvíjať a rozširovať tak, aby zahŕňal spoluprácu so zamestnávateľmi v rámci schém učenia sa prácou. Rámec EQAVET je prispôbostený tak, aby zahŕňal aj kritériá kvality/deskripty súvisiace s digitalizáciou výučby a vzdelávania, a to aj prostredníctvom používania nástroja SELFIE. Tento nástroj sa bude ďalej rozvíjať a

³⁶ Komisia ako kľúčové následné opatrenie k odporúčaniu Rady o európskom rámci pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu spustila v novembri 2018 služby na podporu učňovskej prípravy. Cieľom je podporiť členov Európskeho združenia učňovskej prípravy, aby pracovali na intenzívnejšej a lepšej učňovskej príprave prostredníctvom vedomostného a kontaktného centra. Zahŕňa to aj referenčné učenie, čo je metodika, ktorá kombinuje referenčné porovnávanie s partnerským učením a ktorá poskytuje štruktúrovaný proces, pri ktorom sa členské štáty od seba vzájomne učia ako zlepšiť svoje systémy učňovskej prípravy.

³⁷ Týka sa to európskeho aj neeurópskeho rozmeru. Medzinárodné platformy centier excelentnosti v odbornom vzdelávaní a príprave musia zahŕňať krajiny EÚ a môžu zahŕňať aj iné krajiny v rozsahu, v akom ich účasť prináša platforme pridanú hodnotu.

rozširovať tak, aby zahŕňal spoluprácu so zamestnávateľmi v rámci schém učenia sa pracou. Rámec EQAVET je prispôsobený tak, aby zahŕňal aj kritériá kvality/deskripty súvisiace s digitalizáciou výučby a vzdelávania, a to aj prostredníctvom používania nástroja SELFIE.

Európske systémy OVP majú potenciál stať sa *globálnym referenčným bodom pre rozvoj zručností*. Na európskej úrovni je potrebné prijať viaceré opatrenia, ktoré môžu podporiť vedúce postavenie Európy na svetovom trhu odbornej prípravy, ako je podpora internacionalizácie systémov odborného vzdelávania a prípravy, podpora súťaží zameraných na zručnosti alebo organizácia komunikačných kampaní na zvýšenie atraktívnosti a pozitívneho obrazu OVP.

Inovačným prvkom podporujúcim excelentnosť a internacionalizáciu OVP je koncepcia *spoločných európskych odborných profilov*, ktorá by definovala určitý podiel spoločného obsahu odbornej prípravy na európskej úrovni. V rámci platformy Europass a tam, kde je to možné, doplnené digitálnym obsahom OVP, profily majú potenciál výrazne uľahčiť mobilitu študentov a pracovníkov, automatické uznávanie kvalifikácií OVP a výsledkov študijných pobytov v zahraničí a rozvoj spoločných učebných plánov v oblasti OVP; kvalifikácií a mikrocertifikátov.

S cieľom posilniť európsky rozmer zvýšenej transparentnosti a „budovania dôvery“ sa v návrhu navrhuje *zaviesť partnerské preskúmania mechanizmov zabezpečovania kvality* v OVP. Vyzdvihnutie európskeho rozmeru je logické vzhľadom na úspešné činnosti vykonané od prijatia odporúčania o EQAVET v roku 2009, ktoré pomohli väčšine krajín vymedziť, preskúmať a spresniť svoje systémy zabezpečovania kvality. Formát a pracovné metódy tohto posilneného európskeho rozmeru, ktorý je zameraný na podporu transparentnosti a budovanie dôvery na základe partnerského preskúmania, je potrebné ďalej prediskutovať so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami.

Poskytovatelia OVP a ich združenia sú kľúčovými aktérmi pri vykonávaní reforiem v oblasti OVP na vnútroštátnej úrovni a sú priamo relevantní pri vykonávaní politík a iniciatív EÚ. Majú multiplikačný efekt pri šírení programu politiky OVP a osvedčených postupov v oblasti OVP, ktoré sa vymieňajú na úrovni EÚ, ale poskytujú aj spätnú väzbu a odborné znalosti týkajúce sa návrhov Komisie v rámci tejto politiky, a to od odborníkov z praxe z ich perspektívy na najnižšej úrovni. Je potrebné *posilniť štruktúrovaný dialóg s poskytovateľmi OVP s cieľom posilniť ich kapacitu a úlohu v rámci spolupráce v oblasti OVP na úrovni EÚ*.

V záujme plnenia záväzkov uvedených v tomto návrhu sa bude podporovať využívanie fondov a programov EÚ [ako napríklad Next Generation EU (Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, REACT-EU), Európsky sociálny fond plus, Európsky fond regionálneho rozvoja, Program InvestEU, Erasmus+, Horizont Európa, Interreg, Digitálna Európa, Mechanizmus spravodlivej transformácie, Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka].

Najmä navrhovaný Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a REACT-EU majú potenciál zmierniť sociálno-ekonomické vplyvy transformácie a následky pandémie ochorenia COVID-19. Predovšetkým by sa mohla posilniť podpora učňovskej prípravy, digitalizácie inštitúcií OVP, ako aj urýchlenie reforiem OVP, ktoré podporujú bezproblémové zavedenie kvalitných programov získavania nových zručností na podporu pri zmene povolania pre ľudí pracujúcich v odvetviach, ktoré boli tvrdo zasiahnuté krízou.

Návrh

ODPORÚČANIE RADY**týkajúce sa odborného vzdelávania a prípravy (OVP) pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej články 166 a 165,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) V Charte základných práv Európskej únie³⁸ sa uznáva vzdelanie a prístup k odbornému vzdelávaniu a príprave a ďalšiemu vzdelávaniu ako právo, v cieľoch Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja sa do roku 2030³⁹ predpokladá rovnaký prístup pre všetky ženy a mužov k cenovo dostupnému a kvalitnému technickému, odbornému a terciárnemu vzdelávaniu vrátane univerzitného vzdelávania a k podstatnému zvýšeniu počtu mladých ľudí a dospelých, ktorí majú príslušné zručnosti vrátane technických a odborných zručností na to, aby sa zamestnali, získali dôstojné pracovné miesta a mohli podnikat'.
- (2) V Európskom pilieri sociálnych práv⁴⁰ vyhlásenom 17. novembra 2017 sa stanovuje niekoľko zásad na podporu spravodlivých a dobre fungujúcich trhov práce a systémov sociálneho zabezpečenia vrátane zásady č. 1 o práve na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie a zásady č. 4 o aktívnej podpore zamestnanosti.
- (3) Kvalitné a inovatívne systémy odborného vzdelávania a prípravy poskytujú ľuďom pracovné zručnosti, ktoré im pomáhajú prispôbiť sa dvojitej digitálnej a zelenej transformácii a realizovať ju, zvládať núdzové situácie a hospodárske otrasy a podporovať pritom hospodársky rast a sociálnu súdržnosť. Tieto zručnosti im zároveň pomáhajú získať alebo vytvoriť pracovné miesta, po ktorých je na pracovnom trhu dopyt.
- (4) Silné politiky odborného vzdelávania a prípravy sú nevyhnutné na dosiahnutie cieľa, ktorým je podpora kvalifikovanej, vyškolenej a pružnej pracovnej sily a pracovných trhov reagujúcich na hospodárske zmeny, ktorý je stanovený v článku 145 ZFEÚ.
- (5) Oznámenie Komisie o európskej zelenej dohode⁴¹ predstavuje novú stratégiu rastu Európy, ktorej cieľom je transformovať európske hospodárstvo a spoločnosť a nasmerovať ich na udržateľnejšiu cestu. Školy, inštitúcie odbornej prípravy a univerzity majú všetky predpoklady na to, aby žiakov a študentov, rodičov, podniky a širšiu komunitu zapojili do zmien potrebných na úspešnú transformáciu. Na využitie

³⁸ Ú. v. EÚ C 326, 26.10.2012.

³⁹ <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>.

⁴⁰ Dok. 13129/17.

⁴¹ COM(2019) 640 final.

výhod vyplývajúcich zo zelenej transformácie je potrebné proaktívne zvyšovanie úrovne zručností a získavanie nových zručností.

- (6) V oznámení Komisie Silná sociálna Európa pre spravodlivé transformácie⁴² sa zdôrazňuje potreba dostať do popredia zručnosti, zamestnateľnosť a ľudský kapitál prostredníctvom Európskeho programu v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť⁴³, spolu s návrhom odporúčania Rady týkajúceho sa odborného vzdelávania a prípravy. Takisto sa v ňom oznamuje ďalšia práca na európskom vzdelávacom priestore a novom rámci spolupráce s členskými štátmi v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy.
- (7) Oznámenie Komisie o novej priemyselnej stratégii pre Európu⁴⁴ vyzýva na prijatie ráznych opatrení zameraných na to, aby sa celoživotné vzdelávanie stalo realitou pre všetkých, a aby sa zabezpečilo, že vzdelávanie a odborná príprava udržiavajú krok s dvojitou transformáciou. Rovnako vyzýva poskytovateľov vysokoškolského vzdelávania a OVP, aby pre trh práce zabezpečovali viac vedcov, inžinierov a technických pracovníkov. V novom akčnom pláne pre obehové hospodárstvo⁴⁵ a v stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030⁴⁶ sa zdôrazňuje kľúčová úloha zručností pri transformácii na ekologické a čisté hospodárstvo.
- (8) V oznámení Komisie o stratégii pre MSP pre udržateľnú a digitálnu Európu⁴⁷ sa zdôrazňuje, že dostupnosť kvalifikovaných pracovníkov alebo skúsených manažérov sa pre štvrtinu mikropodnikov a malých a stredných podnikov (MSP) v EÚ stala najväčším problémom⁴⁸ a že nedostatok kvalifikovaných zamestnancov je najväčšou prekážkou pre nové investície v celej EÚ⁴⁹. Odborné vzdelávanie a príprava majú osobitný význam pre MSP pri zabezpečovaní, aby ich pracovná sila mala potrebné zručnosti.
- (9) V oznámení Komisie o Únii rovnosti: stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025⁵⁰ sa zdôrazňuje význam odborného vzdelávania a prípravy pre ženy a mužov s cieľom zabezpečiť vyvážené zastúpenie mužov a žien v povolaniach, v ktorých tradične prevažujú muži alebo ženy, a bojovať tak proti rodovým stereotypom.
- (10) V oznámení Komisie o rozpočte EÚ umožňujúcom realizáciu plánu obnovy Európy⁵¹ sa stanovuje odvážny a komplexný plán európskej obnovy. Tento plán je založený na solidarite a spravodlivosti a hlboko zakorenený v spoločných zásadách a hodnotách Únie. V pláne sa stanovuje, ako naštartovať európske hospodárstvo, posilniť jeho zelenú a digitálnu transformáciu, ako aj dosiahnuť, aby bolo spravodlivejšie, odolnejšie a udržateľnejšie pre budúce generácie.
- (11) Od roku 2013 záruka pre mladých ľudí⁵² pomohla mladým ľuďom vstúpiť na trh práce na základe kvalitnej ponuky zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáží do štyroch mesiacov od straty zamestnania alebo ukončenia školskej dochádzky. Odborné vzdelávanie a príprava účinne pomáhali pri prechode mladých

⁴² COM(2020) 14 final.

⁴³ COM(2020) 274 final.

⁴⁴ COM(2020) 102 final.

⁴⁵ COM(2020) 98 final.

⁴⁶ COM(2020) 380 final.

⁴⁷ COM(2020) 103 final.

⁴⁸ Prieskum SAFE 2019, https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/safe/html/index.en.html.

⁴⁹ EIB Investment report 2018/2019, <https://www.eib.org/en/publications/investment-report-2018>.

⁵⁰ COM(2020) 152 final.

⁵¹ COM(2020) 442 final.

⁵² Ú. v. EÚ C 120, 26.4.2013, s. 1 – 6.

ľudí, ktorým hrozí vylúčenie, na trh práce. V budúcnosti môžu atraktívne odborné vzdelávanie a príprava, ktoré sú relevantné pre trh práce, a najmä učňovská príprava, zohrávať ešte významnejšiu úlohu v rámci záruky pre mladých ľudí z hľadiska prevencie nezamestnanosti mladých ľudí, ako aj ich prípravy na budúce príležitosti na trhu práce, najmä ako súčasť zelenej a digitálnej transformácie.

- (12) Cieľom návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom sociálnom fonde plus (ESF+), ktorý vypracovala Komisia, je zabezpečiť relevantnejší systém vzdelávania a odbornej prípravy z hľadiska uplatnenia na trhu práce a rovnaký prístup k možnostiam celoživotného vzdelávania pre všetkých prostredníctvom dráh zvyšovania úrovne zručností a získavania nových zručností.
- (13) Komisia vo svojom návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje „Erasmus“: program Únie pre vzdelávanie, odbornú prípravu, mládež a šport, a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1288/2013, stanovuje, že integrovaný charakter programu v rokoch 2014 – 2020, ktorý sa vzťahuje na vzdelávanie vo všetkých kontextoch – formálnom, neformálnom aj informálnom – a vo všetkých fázach života, by sa mal zachovať s cieľom podporiť pružné vzdelávacie dráhy umožňujúce jednotlivcom rozvíjať tie kompetencie, ktoré sú potrebné na zvládnutie výziev dvadsiateho prvého storočia.
- (14) Toto odporúčanie vychádza z viacerých iniciatív v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a zručností, ktoré boli vypracované na európskej úrovni, ako je zhrnuté v prílohe I, a prispeje k Európskemu programu v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť, aktualizovanému akčnému plánu digitálneho vzdelávania, európskemu vzdelávaciemu priestoru a strategickému rámcu pre spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave.
- (15) Toto odporúčanie splňa cieľ európskeho vzdelávacieho priestoru rozvíjať skutočný priestor na vzdelávanie v Európe, v ktorom hranice nebránia kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu a odbornej príprave a ktorý je zameraný na odstránenie prekážok pri uznávaní kvalifikácií získaných po ukončení školskej dochádzky a vysokoškolských kvalifikácií, ako aj študijných pobytov v zahraničí, a tiež pracovať na jednoduchšom cezhraničnom potvrdzovaní osvedčení o odbornej príprave a celoživotnom vzdelávaní.
- (16) V nadväznosti na priority posilnenej európskej spolupráce v oblasti odborného vzdelávania a prípravy (kodanský proces), ktorá bola prijatá ako uznesenie Rady 19. decembra 2002⁵³, sú ciele vysokokvalitného a flexibilného odborného vzdelávania a prípravy a nadnárodnej mobility naďalej základom globálnej vízie modernizácie odborného vzdelávania a prípravy, ktorú vymedzili zodpovední ministri v roku 2010 v Bruggskom komuniké⁵⁴.
- (17) V záveroch z Rigy z 22. júna 2015⁵⁵ sa ministri zodpovední za odborné vzdelávanie a prípravu dohodli na súbore priorít na podporu dosiahnutia tejto vízie, ako sa uvádza v spoločnej správe Rady a Komisie z roku 2015 o vykonávaní strategického rámca pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave (ET 2020)⁵⁶ a v novom

⁵³ Ú. v. ES C 13, 18.1.2003.

⁵⁴ <https://www.cedefop.europa.eu/en/content/bruges-communication>.

⁵⁵ https://www.izm.gov.lv/images/RigaConclusions_2015.pdf.

⁵⁶ Ú. v. EÚ C 417, 15.12.2015, s. 25 – 35.

programe v oblasti zručností pre Európu z roku 2016⁵⁷, ktorý ešte viac podporil politiku Únie v oblasti OVP dôraznejším zameraním na atraktivnosť a kvalitu.

- (18) V odporúčaní Európskeho parlamentu a Rady z 18. júna 2009 o vytvorení európskeho referenčného rámca zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy („EQAVET“)⁵⁸ sa stanovuje referenčný rámec v snahe podporiť členské štáty pri skvalitňovaní svojich systémov odborného vzdelávania a prípravy a prispieť k väčšej transparentnosti rozvoja politiky odborného vzdelávania a prípravy medzi členskými štátmi. Počas desiatich rokov jeho vykonávania rámec EQAVET podnietil reformy vnútroštátnych systémov zabezpečovania kvality, ale významne neprispel k zlepšeniu, pokiaľ ide o transparentnosť mechanizmov zabezpečovania kvality. Okrem toho sa väčšinou uplatňoval na školské počiatočné odborné vzdelávanie a prípravu. Rámec EQAVET 2009 by sa preto mal začleniť do tohto odporúčania a mali by sa doplniť prvky, ktorými sa riešia nedostatky v jeho vykonávaní súvisiace s kvalitou vzdelávacích výstupov, s certifikáciou a hodnotením, konzultáciami so zainteresovanými stranami, úlohou učiteľov a školiteľov, učením sa prácou a flexibilitou odborného vzdelávania a prípravy. S cieľom zlepšiť vzájomné učenie, zvýšiť transparentnosť a konzistentnosť opatrení na zabezpečenie kvality poskytovania odborného vzdelávania a prípravy a posilniť vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi EÚ by sa mali zaviesť partnerské preskúmania zabezpečenia kvality na systémovej úrovni, a to na úrovni EÚ.
- (19) V odporúčaní Európskeho parlamentu a Rady z 18. júna 2009 o vytvorení Európskeho systému kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu („ECVET“)⁵⁹ sa stanovuje cieľ zlepšiť uznávanie, zhromažďovanie a prenos vzdelávacích výstupov, pričom sa podporuje mobilita a celoživotné vzdelávanie, ako aj vytvorenie kreditového systému EÚ v odbornom vzdelávaní a príprave. Počas desiatich rokov vykonávania ECVET výrazne prispel k rozvoju kvalitnejších mobilit prostredníctvom využívania a dokumentácie jednotiek vzdelávacích výstupov. Vo všeobecnosti sa však neuplatňovala koncepcia bodov ECVET a ECVET neviedol k vytvoreniu európskeho kreditového systému v oblasti odborného vzdelávania a prípravy. Toto odporúčanie Rady by preto malo zahŕňať kľúčové zásady ECVET (napr. jednotky vzdelávacích výstupov) súvisiace s flexibilitou. Nástroje ECVET (napr. dohoda o vzdelávaní a memorandum o porozumení) podporujúce mobilitu študentov OVP sa majú ďalej rozvíjať v rámci iných nástrojov EÚ, ako sú nástroje podporované z programu Erasmus+. V prípade odborných kvalifikácií na postsekundárnej a terciárnej úrovni sa môže uplatňovať Európsky systém prenosu a zhromažďovania kreditov, ktorý sa už používa v praxi.
- (20) V odporúčaní Rady z 15. marca 2018 týkajúcom sa európskeho rámca pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu⁶⁰ sa uvádza 14 kľúčových kritérií, ktoré by členské štáty a zainteresované strany mali používať na rozvoj kvalitnej a účinnej učňovskej prípravy, čím sa zabezpečí rozvoj pracovných zručností, ako aj osobný rozvoj učňov.
- (21) Na základe monitorovania priorít, na ktorých sa dohodlo v záveroch z Rigy z 22. júna 2015, Cedefop poukazuje na množstvo oblastí, v ktorých krajiny pokročili v programe modernizácie odborného vzdelávania a prípravy, najmä pokiaľ ide o učňovskú prípravu a učenie sa prácou, zabezpečovanie kvality, vytvorenie mechanizmov na

⁵⁷ COM(2016) 381 final.

⁵⁸ Ú. v. EÚ C 155, 8.7.2009.

⁵⁹ Ú. v. EÚ C 155, 8.7.2009.

⁶⁰ Ú. v. EÚ C 153, 2.5.2018.

predvídanie zručností a poradenských orgánov so zapojením sociálnych partnerov, zvýšenie priepustnosti a flexibility a v poslednom čase aj pokiaľ ide o väčší dôraz na digitálne zručnosti. Vzhľadom na zelenú a digitálnu transformáciu je však potrebné výrazne rozšíriť a zlepšiť ponuku ďalšieho odborného vzdelávania a prípravy pre mladých ľudí, ako aj dospelých, a zároveň zvýšiť atraktivnosť a kvalitu počiatočného odborného vzdelávania a prípravy.

- (22) Mnohé krajiny zaviedli iniciatívy na podporu excelentnosti v odbornom vzdelávaní a príprave a na lepšie prepojenie OVP s ekosystémami inovácií a zručností. V nadväznosti na tieto príklady úspešne prebieha pilotný projekt centier excelentnosti OVP, pričom by sa tieto centrá mali stať prvotriednymi referenčnými miestami odbornej prípravy v konkrétnych oblastiach, a to pre počiatočnú odbornú prípravu, ako aj pre pokračujúce zvyšovanie úrovne zručností a získavanie nových zručností.
- (23) Poradný výbor pre odbornú prípravu vo svojom stanovisku „Budúcnosť odborného vzdelávania a prípravy“⁶¹, ktoré bolo prijaté v decembri 2018, uviedol víziu excelentného, inkluzívneho a celoživotného odborného vzdelávania a prípravy, ktoré spĺňajú požiadavky budúcnosti vyvolané hospodárskymi, technologickými a spoločenskými zmenami. V tomto stanovisku bola Komisia vyzvaná, aby pripravila návrh na zefektívnenie a konsolidáciu rámca politiky EÚ pre odborné vzdelávanie a prípravu, jej správu a existujúce nástroje v podobe všeobecného odporúčania Rady.
- (24) Na účely tohto odporúčania sa pod odborným vzdelávaním a prípravou rozumie také vzdelávanie a príprava, ktoré majú za cieľ vybaviť mladých ľudí a dospelých znalosťami, know-how, zručnosťami a/alebo kompetenciami, ktoré sú potrebné v konkrétnych povolaniach alebo vo všeobecnosti na trhu práce a ktoré je možné získať formálnym spôsobom, ako aj neformálnym spôsobom na všetkých úrovniach európskeho kvalifikačného rámca vrátane terciárneho stupňa.
- (25) Vzhľadom na jeho nezáväzný charakter toto odporúčanie dodržiava zásady subsidiarity a proporcionality a malo by sa vykonávať v súlade s vnútroštátnym právom a zaužívanými postupmi. Konkrétne týmto odporúčaním nie je dotknutá smernica 2005/36/ES⁶² zmenená smernicou 2013/55/ES⁶³ o uznávaní odborných kvalifikácií a o režime automatického uznávania kvalifikácií, ktorý je v nej uvedený.

TÝMTO ODPORÚČA, ABY ČLENSKÉ ŠTÁTY:

- a) pracovali na vykonávaní politiky Únie v oblasti odborného vzdelávania a prípravy, ktorá:
- *v časoch demografických zmien a počas všetkých hospodárskych cyklov mladým ľuďom a dospelým poskytne zručnosti umožňujúce im prosperovať na vyvíjajúcom sa trhu práce a v spoločnosti a zvládnuť obnovu a spravodlivú transformáciu na zelené a digitálne hospodárstvo,*
 - *zabezpečuje inkluzívnosť a rovnaké príležitosti a prispieva k získaniu odolnosti a dosiahnutiu sociálnej spravodlivosti a prosperity a*
 - *stanovuje európske odborné vzdelávanie a prípravu ako globálnu referenciu pre rozvoj zručností;*
- b) uplatňovali opatrenia a investície na realizáciu tejto politiky v súlade so zásadami vymedzenými v ďalej uvedených bodoch 1 – 23 a

⁶¹ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20479&langId=en>.

⁶² Ú. v. EÚ L 255, 30.9.2005.

⁶³ Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013.

- c) usilovali sa do roku 2025 o dosiahnutie týchto cieľov, ktoré sú súčasťou príslušných európskych monitorovacích rámcov, a to aj v oblasti politík vzdelávania a odbornej prípravy a sociálnej politiky a politiky zamestnanosti:
- **podiel zamestnaných absolventov by mal byť aspoň 82 %⁶⁴;**
 - **60 % čerstvých absolventov OVP má počas svojho odborného vzdelávania a prípravy možnosť učiť sa pracou⁶⁵,** tento cieľ sa vzťahuje na všetky formy učenia sa pracou, a tým prispieje k zvýšeniu príležitostí na učňovskú prípravu, ktoré možno podporiť v rámci záruky pre mladých ľudí;
 - **8 % študentov OVP má možnosť využiť vzdelávaciu mobilitu v zahraničí⁶⁶.**

Odborné vzdelávanie a príprava sú pružné pri prispôsobovaní sa dynamickým zmenám na trhu práce

1. Programy odborného vzdelávania a prípravy ponúkajú vyváženú kombináciu **odborných a technických zručností**, ktorá je dobre zosúladená so všetkými hospodárskymi cyklami, s neustále sa vyvíjajúcimi pracovnými miestami a pracovnými metódami a **kľúčovými kompetenciami⁶⁷** vrátane veľmi dobrých základných zručností, digitálnych, prierezových, ekologických a iných životných zručností poskytujúcich pevné základy pre odolnosť, celoživotnú zamestnateľnosť, sociálne začlenenie, aktívne občianstvo a osobný rozvoj.
2. Učebné plány odborného vzdelávania a prípravy, programy odbornej prípravy a kvalifikácie sa neustále aktualizujú, pričom sa využíva **spol'ahlivá informovanosť pre oblasť zručností** (t. j. systémy sledovania uplatnenia absolventov, mechanizmy predvídania zručností, a to aj na úrovni odvetví a regiónov).
3. Poskytovatelia odborného vzdelávania a prípravy majú primeraný stupeň **samostatnosti, flexibility, podpory a financovania** na rýchle prispôsobenie svojej ponuky odbornej prípravy meniacim sa potrebám zručností, zelenej a digitálnej transformácii a hospodárskym cyklom.
4. Programy odborného vzdelávania a prípravy zahŕňajú na všetkých úrovniach zložky umožňujúce **učenie sa pracou**, ktoré sa ďalej rozširujú aj v ďalšom odbornom vzdelávaní a odbornej príprave. Ďalej sa rozvíjajú **schémy učňovskej prípravy⁶⁸** s cieľom zlepšiť ponuky záruky pre mladých ľudí⁶⁹ a sú doplnené primeranou podporou⁷⁰ a opatreniami na stabilizovanie ponuky učňovskej prípravy a na riešenie osobitných výziev malých spoločností.

⁶⁴ Týka sa to osôb vo vekovej skupine od 20 – 34 rokov s minimálne vyšším sekundárnym vzdelaním, ktoré ukončili vzdelávanie pred 1 – 3 rokmi.

⁶⁵ Týka sa to osôb vo vekovej skupine od 15 – 34 rokov, ktoré ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu pred 1 – 3 rokmi. Ukazovateľ bude vychádzať z údajov, ktoré sa budú zbierať od roku 2021 ako súčasť VZPS EÚ.

⁶⁶ Bude to merané ako podiel študentov, ktorí sa zúčastňujú na mobilitě v kalendárnom roku, ako podiel z kohorty absolventov OVP v tom istom roku. Ukazovateľ bude založený na údajoch o mobilitě získaných z údajov z programu Erasmus+ a údajov o absolventoch OVP získaných od UNESCO, OECD a Eurostatu. Okrem toho by sa v prípade potreby mohli na doplnenie údajov z programu Erasmus+ použiť aj údaje z programov mobility vnútroštátnych orgánov.

⁶⁷ Ako sa vymedzuje v odporúčaní Rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie.

⁶⁸ Ako sa vymedzuje v odporúčaní Rady z 15. marca 2018 o európskom rámci pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu.

⁶⁹ Ako sa vymedzuje v odporúčaní Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí.

⁷⁰ Môžu sem patriť strediská medzipodnikovej odbornej prípravy.

Jadrom odborného vzdelávania a prípravy sú flexibilita a možnosti postupu

5. Programy odborného vzdelávania a prípravy sú **personalizované a zameriavajú sa na študentov**, ponúkajú prezenčné a digitálne alebo zmiešané vyučovanie, pružné a modulárne dráhy, ktoré uznávajú výstupy neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa a otvárajú cestu kariérnemu postupu a postupu vo vzdelávaní; programy ďalšieho odborného vzdelávania sú navrhnuté tak, aby sa rýchlo prispôbili odvetviu, podnikateľskej činnosti alebo individuálnym potrebám v oblasti zvyšovania úrovne zručností alebo získavania nových zručností.
6. Programy odborného vzdelávania a prípravy sú založené na **moduloch alebo jednotkách vzdelávacích výstupov**, ktoré spolu so zavedenými mechanizmami potvrdzovania umožňujú prenos, uznanie a zhromažďovanie vzdelávacích výstupov jednotlivcov s cieľom získať kvalifikáciu, prípadne čiastočnú kvalifikáciu alebo mikrocertifikát⁷¹.

Odborné vzdelávanie a príprava sú hnacou silou inovácie a rastu a kľúčom k digitálnej a zelenej transformácii a k povolaniam, po ktorých je veľký dopyt

7. Odolnosť odborného vzdelávania a prípravy sa dosiahne prostredníctvom ich integrovania do hospodárskych, priemyselných a inovačných stratégií vrátane tých, ktoré sú spojené s **odolnou, zelenou a digitálnou transformáciou**. V dôsledku toho sa ponuka **ďalšieho odborného vzdelávania a prípravy** musí výrazne rozšíriť podporovaním nadobúdania podnikateľských, digitálnych a ekologických zručností na základe dopytu.
8. **Centrá excelentnosti OVP** pôsobia ako katalyzátory miestnych podnikateľských investícií, podporujú obnovu, zelenú a digitálnu transformáciu, európske a regionálne inovačné stratégie a stratégie pre inteligentnú špecializáciu, rozvoj odborného vzdelávania a prípravy na vyšších kvalifikačných úrovniach (úrovne EKR 5 – 8) a poskytujú inovačné služby, ako sú klastre a podnikateľské inkubátory pre startupy a technologické inovácie pre MSP, ako aj inovačné riešenia, pokiaľ ide o získavanie nových zručností pre pracovníkov, ktorým hrozí prepustenie.
9. Inštitúcie odborného vzdelávania a prípravy majú prístup k najmodernejšej infraštruktúre, majú zavedené **stratégie digitalizácie**⁷² a zakotvujú **environmentálnu a sociálnu udržateľnosť** do svojich programov a organizačného riadenia, čím prispievajú k vykonávaniu cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja.

Odborné vzdelávanie a príprava predstavujú atraktívnu možnosť založenú na modernom a digitalizovanom poskytovaní odbornej prípravy/zručností

10. **Programy vyššieho odborného vzdelávania a prípravy** na úrovni EKR 5 – 8 sa ďalej rozvíjajú tak, aby podporovali rastúcu potrebu v oblasti vyšších odborných zručností.
11. Odborné vzdelávanie a príprava sú súčasťou **nepretržitého procesu celoživotného vzdelávania** a sú zavedené **pružné a priepustné** dráhy medzi počiatočným a ďalším odborným vzdelávaním a prípravou, všeobecným vzdelávaním a vysokoškolským vzdelávaním.

⁷¹ V súlade s odporúčaním Rady z 20. decembra 2012 o potvrdzovaní neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa.

⁷² Napríklad nástroj sebareflexie SELFIE podporuje inštitúcie OVP pri účinnom využívaní digitálnych technológií na výučbu a učenie sa a pri posilňovaní ich spolupráce so zamestnávateľmi v rámci schém učenia sa prácou.

12. Programy odborného vzdelávania a prípravy sa realizujú prostredníctvom vhodnej kombinácie **otvorených, digitálnych a participatívnych vzdelávacích prostredí** vrátane pracovísk, ktoré umožňujú učiť sa, a sú podporované najmodernejšou a dostupnou infraštruktúrou, vybavením a technológiami a všestrannými pedagogickými postupmi a nástrojmi, najmä simulátormi založenými na IKT, virtuálnou a rozšírenou realitou, čo zvyšuje dostupnosť a efektívnosť poskytovania odbornej prípravy, a to aj pre malé podniky⁷³.
13. **Učiteľia, školitelia a manažéri** v rámci odborného vzdelávania a prípravy sa venujú počiatočnému a kontinuálnemu profesijnému rozvoju s cieľom: poskytovať kvalitnú odbornú prípravu; podporovať technické a digitálne zručnosti a účinné inovačné metódy odbornej prípravy; pracovať s nástrojmi digitálneho vzdelávania a v rôznorodých a multikultúrnych prostrediach. Ich kariéra sa stáva atraktívnejšou vďaka širším prístupom k prijímaniu zamestnancov, lepším kariérnym príležitostiam, napr. hybridní učiteľia/školitelia⁷⁴, ako aj posilnenej spolupráci medzi učiteľmi/školiteľmi v OVP a podnikmi.
14. Stratégie **internacionalizácie** podporujú strategický prístup k medzinárodnej spolupráci v oblasti odborného vzdelávania a prípravy, a to aj v pohraničných regiónoch EÚ. Takéto stratégie podporujú úspešné vnútroštátne praktiky na celom svete a účasť na medzinárodných **súťažiach zameraných na zručnosti**.
15. Vytvorili sa príležitosti na **vzdelávaciu mobilitu** študentov OVP a zamestnancov pôsobiacich v OVP vrátane virtuálnej mobility, dlhodobej mobility a mobility do tretích krajín, pričom tieto druhy mobility uľahčuje používanie a uznávanie jednotiek vzdelávacích výstupov a príslušných európskych nástrojov⁷⁵.
16. Jasné a zrozumiteľné informácie o možnostiach vzdelávania a kariéry a príležitostiach na potvrdzovanie v celej EÚ sa zabezpečujú prostredníctvom vysokokvalitných **služieb celoživotného poradenstva**, pričom sa v plnej miere využívajú digitálne služby.

Odborné vzdelávanie a príprava podporujú rovnosť príležitostí

17. **Programy OVP sú inkluzívne** pre zraniteľné skupiny, ako sú osoby so zdravotným postihnutím, nízkokvalifikovaní dospelí, etnické a rasové menšiny vrátane Rómov, osoby s migrantským pôvodom a osoby s nedostatkom príležitostí v mieste bydliska. Cílené opatrenia a pružné formáty odbornej prípravy predchádzajú predčasnému ukončeniu vzdelávania a odbornej prípravy a podporujú prechod zo školy do zamestnania.
18. Programy OVP sú **dostupné** prostredníctvom digitálnych vzdelávacích platforiem podporovaných nástrojmi, zariadeniami a pripojením na internet, najmä pre zraniteľné skupiny a ľudí vo vidieckych alebo vzdialených regiónoch.

⁷³ Medzi ne môže okrem toho patriť kolaboratívna výučba, interdisciplinárne a projektové učenie a nové organizačné metódy v inštitúciách a spoločnostiach poskytujúcich odbornú prípravu, ako aj umelá inteligencia.

⁷⁴ Hybridní učiteľia/školitelia sú typmi zamestnancov, ktorí majú dva čiastočné úväzky, jeden v spoločnosti a druhý ako učiteľia na odbornej škole alebo v stredisku odbornej prípravy. Tento prístup má potenciál prispieť ku komplexnejšej spolupráci medzi školami poskytujúcimi OVP a spoločnosťami z hľadiska štruktúry a frekvencie kontaktov. Hybridní učiteľia môžu priniesť potrebnú inováciu do školského prostredia a môžu byť riešením rastúceho nedostatku učiteľov v OVP a ich starnutia. Poskytuje to zaujímavé kariérne vyhliadky pre jednotlivcov a je to výhodné tak pre školy, ako aj spoločnosti, okrem iného aj z hľadiska zdieľania mzdových nákladov.

⁷⁵ Napríklad vzory memoranda o porozumení a dohody o vzdelávaní.

19. Cielečné opatrenia podporujú **rodovú rovnováhu** v tradične „mužských“ alebo „ženských“ povolaniach a spoločne sa zaoberajú rodovými otázkami a inými druhmi stereotypov.

Odborné vzdelávanie a príprava sa opiera o kultúru zabezpečovania kvality

20. **Európsky referenčný rámec zabezpečenia kvality** (rámec EQAVET), ako sa opisuje v prílohe II, sa začleňuje do vnútroštátnych systémov zabezpečovania kvality, a to pre počiatočné aj ďalšie odborné vzdelávanie a prípravu; vzťahuje sa na odborné vzdelávanie a prípravu vo všetkých vzdelávacích prostrediach (ako sú školské vzdelávanie a učenie sa prácou vrátane systémov učňovskej prípravy) a všetky typy vyučovania (digitálne, prezenčné alebo zmiešané), ktoré poskytujú verejní aj súkromní poskytovatelia, a opiera sa o súbor spoločných ukazovateľov zabezpečenia kvality v odbornom vzdelávaní a príprave, ktoré sa uplatňujú na úrovni systému, ako aj na úrovni poskytovateľov, ako sa uvádza v prílohe II.
21. **Národný referenčný bod pre zabezpečenie kvality** pre odborné vzdelávanie a prípravu naďalej spája všetky príslušné zainteresované strany na vnútroštátnej a regionálnej úrovni s cieľom:
- prijať konkrétne iniciatívy na vykonávanie a ďalší rozvoj rámca EQAVET,
 - informovať a mobilizovať širokú škálu zainteresovaných strán vrátane centier excelentnosti v OVP s cieľom prispieť k vykonávaniu rámca EQAVET,
 - podporovať sebahodnotenie ako doplnkový a účinný prostriedok zabezpečovania kvality s cieľom umožniť meranie úspechu a identifikáciu oblastí na zlepšenie, aj pokiaľ ide o digitálnu pripravenosť systémov a inštitúcií OVP,
 - aktívne sa zúčastňovať na Európskej sieti pre zabezpečovanie kvality v odbornom vzdelávaní a príprave,
 - poskytovať aktualizovaný opis vnútroštátnych mechanizmov zabezpečovania kvality na základe rámca EQAVET,
 - zapojiť sa (na úrovni EÚ) do **partnerských preskúmaní**⁷⁶ zabezpečovania kvality s cieľom zvýšiť transparentnosť a konzistentnosť opatrení na zabezpečenie kvality a posilniť dôveru medzi členskými štátmi.

Vykonávanie na vnútroštátnej úrovni

Odporúča sa, aby členské štáty prijali opatrenia na vykonávanie tejto politiky na vnútroštátnej úrovni spolu so sociálnymi partnermi a inými príslušnými zainteresovanými stranami. Pritom by mali:

22. zabezpečiť udržateľné verejno-súkromné **partnerstvá** pre riadenie odborného vzdelávania a prípravy, zapojiť sociálnych partnerov a všetky príslušné zainteresované strany vrátane inštitúcií odborného vzdelávania a prípravy, priemyselných odvetví a podnikov všetkých veľkostí, verejných a súkromných služieb zamestnanosti, sprostredkovateľských orgánov (ako sú priemyselné, obchodné a remeselné komory, profesijné a odvetvové organizácie), vnútroštátnych koordinačných orgánov pre záruku pre mladých ľudí, ESF a iných iniciatív EÚ, odvetvia informačných technológií, centier excelentnosti OVP, klastrov, organizácií

⁷⁶

Partnerské preskúmanie je istým druhom vzájomného učenia, ktorého cieľom je prispieť k zlepšeniu a transparentnosti mechanizmov zabezpečovania kvality na úrovni systému, a to na základe konkrétnej metodiky, ktorú vypracuje Európska sieť pre zabezpečovanie kvality v odbornom vzdelávaní a príprave.

študentov a rodičov, ako aj miestnych, regionálnych a vnútroštátnych orgánov, podporovať takéto partnerstvá na regionálnej a sektorovej úrovni,

23. čo najlepšie využívať **európske nástroje transparentnosti**, ako sú európsky kvalifikačný rámec, Európsky systém prenosu a zhromažďovania kreditov (ECTS), Europass a Európska klasifikácia zručností, kompetencií, kvalifikácií a povolání (ESCO), uľahčiť automatické vzájomné uznávanie úplnej alebo čiastočnej kvalifikácie, mikrocertifikátov a výsledkov študijných pobytov v zahraničí⁷⁷, umožniť študentom používať rôzne prvky Europassu (napr. zaznamenávanie ich skúseností, zručností a kvalifikácií v online profile, ktorý slúži na profesijné poradenstvo, získavanie digitálne podpísaných certifikátov a prijímanie návrhov a vyhľadávanie v oblasti vzdelávania a pracovných príležitostí, kvalifikácie, potvrdzovania, uznávania atď.),
24. čo najlepšie využívať **fondy a nástroje Európskej únie** podporujúce reformy a/alebo investície v oblasti odborného vzdelávania a prípravy, a to aj pokiaľ ide o digitalizáciu a environmentálnu udržateľnosť, ako sú napríklad Next Generation EU (Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, REACT-EU), Európsky sociálny fond plus, SURE, Európsky fond regionálneho rozvoja, Program InvestEU, Erasmus+, Horizont Európa, Interreg, Digitálna Európa, Mechanizmus spravodlivej transformácie, Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka a fond na modernizáciu, a stimulovať ďalšie investície do odborného vzdelávania a prípravy tak z verejného, ako aj zo súkromného sektora,
25. vymedziť **opatrenia, ktoré sa majú prijať na vykonávanie tohto odporúčania** na vnútroštátnej úrovni do jedného roka od jeho prijatia a sledovať ich vykonávanie vrátane pridelenia primeraných prostriedkov na vnútroštátnej úrovni s dôrazným zameraním na začlenenie digitalizácie a environmentálnej udržateľnosti do celého odvetvia OVP.

TÝMTO VÍTA ZÁMER KOMISIE:

vykonávať politiku Únie v oblasti odborného vzdelávania a prípravy, podporovať činnosť členských štátov, a to aj na základe:

26. zabezpečenia **účinného riadenia** politiky EÚ v oblasti odborného vzdelávania a prípravy prostredníctvom tripartitného Poradného výboru pre odbornú prípravu na základe priebežného pracovného programu a v spolupráci s generálnymi riaditeľmi pre odborné vzdelávanie a prípravu⁷⁸, zástupcami študentov a poskytovateľmi odborného vzdelávania a prípravy,
27. zabezpečenia, aby sa politika EÚ v oblasti odborného vzdelávania a prípravy plne začlenila do pokroku v rámci Plánu obnovy pre Európu, **európskej zelenej dohody** a **novej priemyselnej stratégie pre Európu** a bola súčasťou Európskeho programu v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť, **akčného plánu digitálneho vzdelávania**, celkového rámca pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave a **európskeho vzdelávacieho priestoru**,

⁷⁷ V súlade s odporúčaním Rady z 26. novembra 2018 týkajúcim sa podpory automatického vzájomného uznávania kvalifikácií získaných v rámci vysokoškolského vzdelávania, vyššieho sekundárneho vzdelávania a odbornej prípravy a výsledkov študijných pobytov v zahraničí.

⁷⁸ Členské štáty určia generálnych riaditeľov pre odborné vzdelávanie a prípravu; Komisia spravuje tento zoznam na základe informácií poskytnutých členskými štátmi.

28. posilnenia podpory **štrukturálnych reforiem v oblasti učňovskej prípravy** prostredníctvom služby na podporu učňovskej prípravy a nového impulzu pre Európske združenie učňovskej prípravy v súčinnosti so zárukou pre mladých ľudí, postupného rozširovania **podporných služieb** pre odborné vzdelávanie a prípravu v spolupráci so strediskom CEDEFOP,
29. podpory cieľa postupného vytvárania a rozvoja 50 európskych platforiem **centier excelentnosti OVP** a preskúmania **spoločných európskych odborných profilov**, ako súčasti platformy Europass a podľa možnosti doplnených o digitálny obsah OVP s cieľom uľahčiť mobilitu študentov a pracovníkov, automatické uznávanie kvalifikácií a rozvoj spoločných učebných plánov v oblasti odborného vzdelávania a odbornej prípravy, kvalifikácií a mikrocertifikátov,
30. podpory kvalitnej a účinnej **digitalizácie poskytovania OVP** v rámci školského vzdelávania aj učenia sa prácou prostredníctvom podpory využívania **európskych rámcov kompetencií a nástrojov sebahodnotenia**, ako je napríklad nástroj SELFIE⁷⁹, a preskúmania uskutočniteľnosti celoeurópskeho prieskumu pre školy poskytujúce OVP,
31. podpory **európskeho odborného vzdelávania a prípravy ako globálnej referencie pre rozvoj zručností**, a to aj prostredníctvom podpory internacionalizácie systémov odborného vzdelávania a prípravy v spolupráci s ETF, súťaží zameraných na zručnosti a komunikačných kampaní na zvýšenie atraktívnosti a pozitívneho obrazu OVP a poskytovania jednoduchého prístupu k informáciám o odbornom vzdelávaní a príprave a o súvisiacich kariérnych príležitostiach, a to na základe prvkov rámca Europass a ich ďalšieho rozvoja,
32. podpory úsilia členských štátov pri vykonávaní tohto odporúčania, posilňovaní kapacít inštitúcií odborného vzdelávania a prípravy vrátane ich digitalizácie a environmentálnej udržateľnosti a podpory výskumu v oblasti OVP na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni EÚ prostredníctvom financovania z príslušných **fondov a programov Únie** [Next Generation EU (Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, REACT-EU), Európsky sociálny fond+, SURE, Európsky fond regionálneho rozvoja, Program InvestEU, Erasmus+, Horizont Európa, Interreg, Digitálna Európa, Mechanizmus spravodlivej transformácie, Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka, modernizačný fond],
33. zabezpečenia **kvalitatívneho a kvantitatívneho monitorovania** v súlade so spoločnými cieľmi stanovenými v tomto odporúčaní, ako aj ďalších relevantných údajov vrátane údajov o investíciách, a posúvania týchto údajov do európskeho semestra a príslušných európskych rámcov na monitorovanie a podávanie správ a **podávania správ** Rade o vykonávaní odporúčania každých päť rokov, pričom sa vychádza z ročného monitorovania strediska Cedefop.

⁷⁹

https://ec.europa.eu/education/schools-go-digital/about-selfie_sk.

Týmto odporúčaním sa nahrádza odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. júna 2009 o vytvorení európskeho referenčného rámca zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy („EQAVET“) a odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. júna 2009 o vytvorení Európskeho systému kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu (ďalej len „ECVET“).

V Bruseli

*Za Radu
predseda*